

de blauwe klauwier

jaargang 10 nr 2

van de redactie...

Vanaf april is geen Blauwe Klauwier meer verschenen. Dit is verklaarbaar doordat het Korhoendernummer dat voor mei gepland was, niet op tijd gereed kon komen, doordat nog niet alle beloofde copij binnen was. Dit speciale nummer zal echter dit najaar alsnog gedrukt worden.

Helaas zijn de goede voornemens van de nieuwe redactie tegelijk met het verschijnen van het eerste nummer voor een deel de kop ingedrukt. Dankzij een grote inzet, waardoor extra copij binnen kwam kregen we te maken met extra drukkosten. De belabberde VWG-kas bleek dit voor een heel jaar niet te kunnen bekostigen en een discussie kwam op gang. Er moesten bezuinigingen komen. Deze zijn in dit nummer reeds doorgevoerd;

- minder tekeningen.
- minder voorpaginas.
- kleinere oplage.

E.e.a. gaat helaas ten koste van de lay out. De besparingen bedragen daar tegenover in het geval van dit nummer al liefst f 50,--.

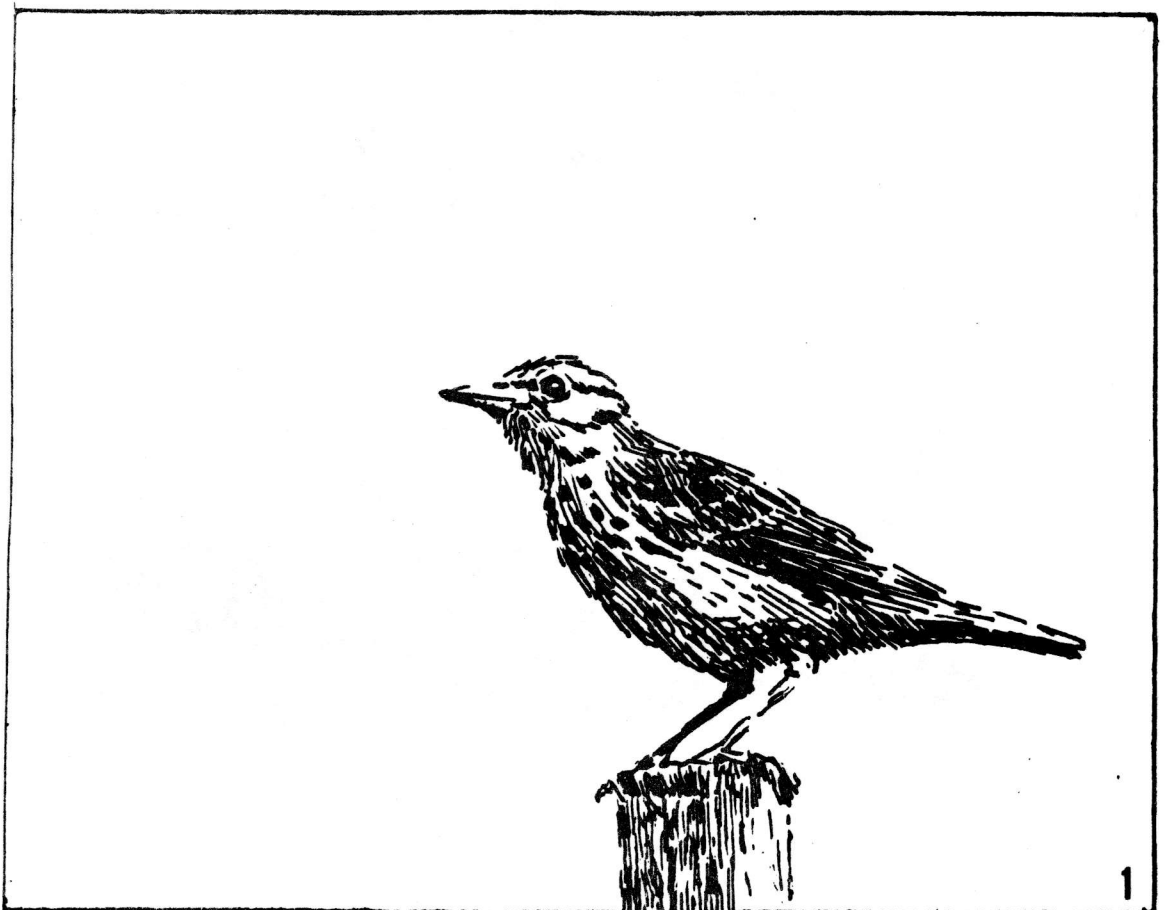
De redactie is ondanks alle beperkingen in haar werkzaamheden niet van plan gefrustreerd de moed naast zich neer te leggen. We hopen wel dat potentiële schrijvers dat ook niet doen, zodat het derde nummer door meer verschillende auteurs zal zijn samengesteld.

Voor het verwerken en publiceren van vakantiewaarnemingen is inmiddels een oplossing gevonden! In sommige gevallen zal een uitzondering gemaakt worden en zullen we tot het publiceren in de Blauwe Klauwier overgaan, b.v. wanneer het een VWG-activiteit betreft. In alle andere gevallen bestaat er voortaan een losbladig logboek. Iedereen die op vakantie is geweest kan een speciaal voorgedrukt formulier bekomen, waarop iets van de plaats, de omgeving en de vogels vermeld kan worden. Deze worden per land, en vervolgens per gebied uitgesplitst en opgeborgen in een ringmap. Op den duur is het steeds interessanter om dit boek te raadplegen wanneer men een vakantiebestemming zoekt! Peer Busink beheert dit praktijkje.

Al vooruitlopend op het tweede lustrum van onze Vogelwerkgroep willen we er tot slot nog op wijzen dat het de bedoeling is een speciaal lustrumnummer van dit blad uit te geven. Copij en ideeën hiervoor zijn van harte welkom.

De tekeningen in dit nummer zijn van; Harrie Lüring, Maaïke Cornelissen, Robin Shillcock, Ernest van Asseldonk, Marco Bakermans, Lex Peeters.

De redactie.

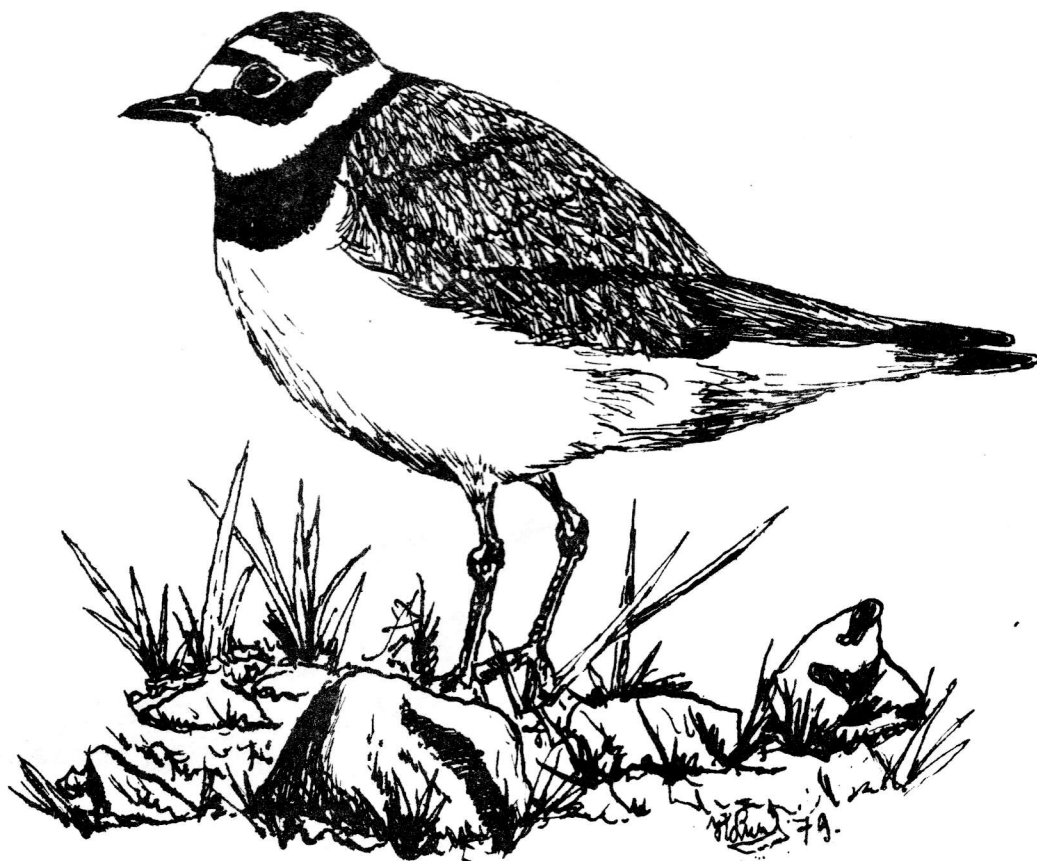

maarten harrie

SPRAK MET DE LOUWEREN.

Harry is sinds de tentoonstelling in het Leenderbos lid van onze VWG. Het was daar dat zijn belangstelling voor vogels werd gewekt en sindsdien komt Harry naar zoveel mogelijk VWG-activiteiten. De eerste indruk die ik van Harry kreeg was die van een droge, die leuk en gevat uit de hoek kan komen. Later heb ik ontdekt dat achter dat humoristische ook een serieuze man schuilt. Dit uit zich o.a. in de manier waarop hij zijn hobby, vogels en het fotograferen daarvan, uitoefent. Zoals bij de meeste beginners was zijn enthousiasme in het begin onbegrensd, wat wel eens wijzigingen thuis gaf (terecht!). Ook nu nog zou hij graag aan alle onderzoeken e.d. meedoen, maar hij begint te leren zijn vinger eens niet op te steken wanneer om medewerking gevraagd wordt. Datzelfde enthousiasme was er de oorzaak van dat Harry-s grenzen over wat nog net wel en net niet toelaatbaar is in de vogelfotografie, niet helemaal overeen komt met die van de VWG. Onder invloed van de VWG is Harry echter veel bewuster gaan fotograferen. Het fotograferen staat nog wel op de eerste plaats, maar de algemene belangstelling voor vogels stijgt. Naast zijn hobbys heeft Harry zijn gezin, of eigenlijk moet ik het omdraaien, want Henry en Peggy komen bij hem toch op de eerste plaats. In het dagelijks leven werkt Harry in het magazijn van Smeva in Valkenswaard. Daarvoor heeft hij 18 jaar op de Achelse - Kluis (abdij)gewerkt, maar breek 'm daar de bek niet over open! Naast levende vogels is Harry ook geïnteresseerd in aluminium, lawaaiige namaaksels door de mens. Niet van die kleintjes, maar van die echte grote. Waarlijk een tegenstelling. Maar ja, juist het bonte gezelschap maakt de VWG zo gezellig en gemoedelijk. Een sfeer die Harry erg aanspreekt en waar hij zelf ook een behoorlijke steen aan bijdraagt. Hopelijk blijft hij dat nog lang doen!

Maarten Manders.

verslag 2DE kempische water- vogeltelling.

INLEIDING.

In de week van 11 t/m. 18-04-'84 werd voor de tweede maal een telling uitgevoerd, waarbij het controleren van zoveel mogelijk Kempische plassen, beken en eventueel kanalen op de aanwezigheid van vogels, centraal stond. Het belangrijkste doel is daarbij een indruk te verkrijgen van de verspreiding van met name Watervogels t.ov. de diverse watertypes. Bovendien is het interessant het aantalsverloop van seizoen tot seizoen en bij regelmatige herhaling van het project ook van jaar tot jaar te bekijken! Helaas konden dit keer bij gebrek aan tellers slechts een zeer klein aantal beektrajecten onderzocht worden, en over het geheel gezien waren dit nog de minst interessante. Wél werden alle plassen, vennen en afgravingen geteld. Kanalen moesten dit keer noodgedwongen buiten beschouwing gelaten worden.....

Lex Peeters, Marialaan 26, 5541 cd. Reusel. tel; 04976-2271.

VERLOOP VAN DE TELLING.

De telperiode (11 t/m. 18-04) viel binnen de paasvakantie. Wederom werden potentiële medewerkers telefonisch benaderd. Dit maal was het respons echter beduidend minder als bij de eerste telling, die in de kerstvakantie viel. Een tekort aan interesse bleek hiervoor niet verantwoordelijk! De meesten hadden hun tijd hard nodig om in andere lopende projecten te steken, en veel ook waren op vakantie. Open waters werden vanuit een geschikte hoek goed afgespeurd, waarbij aantekeningen van de gedane waarnemingen werden gemaakt. De beektrajecten werden over hun volledige lengte afgelopen. De beek, maar ook het beekdal tot c.a. 100 m. aan weerszijde van de oever behoorden gecontroleerd te worden. De belangrijkste soorten werden op een kaartje ingetekend.

WEERSOMSTANDIGHEDEN.

De temperatuur liep uiteen van 10 graden C. in het begin van de week tot 20 graden C. op 't eind. Er viel geen neerslag van de betekenis en er was weinig bewolking. De windsterkte was zwak te noemen met uitzondering van 15-04 toen het vrij krachtig waaide.

MEDEWERKERS.

De volgende personen verleenden hun medewerking waarvoor ik hen uiteraard zeer erkentelijk ben;
Ernest van Asseldonk (E.v.As), Jack Bos (J.Bo), Niek Bosman (N.Bo), Jeroen Cornelissen (J.Co), Piet van Happen (P.v.Ha), Henk Hendriks (H.He), Joep Hendriks (J.He), Jacques van Kessel (J.v.Ke), Maarten Manders (M.Ma), Lex Peeters (L.Pe), Hein Prinsen (H.Pr.), Ad van Roosendaal (A.v.Ro), Geert Sanders (G.Sa), Ronnie Schippers (R.Sc), Willem Veenhuizen (W.Ve), Edwin van de Werf (E.v.d.We), Pieter Wouters (P.Wo).
De initialen achter de namen worden als zodanig elders in het verslag gebruikt!

DE RESULTATEN;

Alle watervogels, min of meer aan water gebonde vogels, en interessantere soorten zijn geteld. Het gaat er bij dit project om welke vogels er van een bepaald watertype gebruik maken, ongeacht dat om te broeden, te pleisteren of te fourageren is. Nog niet eerder waren plassen- of beketellingen in de Kempen in april georganiseerd! De resultaten waren zeer verrassend. Wel moet er in deze maand rekening gehouden worden met sterke doortrek van een groot aantal vogels. Het aantal waargenomen soorten lag dan ook zeer hoog; 129! Bijzondere soorten waren; Aalscholver, Brandgans, Visarend, Zwarte en Rode wouw, Kraanvogel, Porseleinhoen, Goudplevier, Rosse grutto, Hop, Beflijster, Grote gele kwikstaart, Noordse gele kwikstaart, Kruisbek! Ook enkele waarnemingen van fenologische waarde werden gedaan. Bovendien springen uitzonderlijke aantallen in het oog; Fuut (146), Zomertaling (12), Krakeend (73), Scholekster (104), Tureluur (41), Graspieper (191).
Alle gegevens zijn ondergebracht in drie tabellen. Verder wordt niet op de resultaten ingegaan, omdat dat na 1 telling niet interessant is.

TABEL 1:

SOORT;	vennen:							visvijvers:					afgrav.	
	1A;	1B;	1C;	1D;	1E;	sub- tot;	%;	2A;	2B;	2C;	sub- tot;	%;	3;	%;
Fuut	3	2	3	32	8	48	32	1	38	32	71	49	27	19
Geoorde fuut	7				2	9								
Dodaars	37	6	5	8	25	81	89		3	1	4	4	6	7
Bl. reiger	2		6	3	7	18	15	7	87	6	100	84	1	1
Roerdomp	1		1	4	1	7	100							
Wilde eend	141	70	18	15	124	368	68	30	79	12	121	22	56	10
Wintertaling	49	13	21	6	34	123	55	40	61		101	45		
Zomertaling			6	1	3	10	83	2			2	17		
Krakeend			6	15		21	29		52		52	71		
Pijlstaart			1			1								
Smient		3	1	1		5		4			4			
Slobeend	48	7	22	34	37	148	88	1	19		20	12	1	1
Kuifeend	66	4	17	7	43	137	69	4	59		63	32		
Tafeleend	62	1	12	13	42	130	39	3	183	6	192	58	11	3
Brilduiker	9		4			13	100							
"Soepeend"					4	4	13			22	22	73	4	13
Grauwe gans				10		10	100							
Brandgans				1		1								
Nijlgans								1		1	2			
Knobbelzwaan			2		3	5								2
Visarend			1			1								
Buizerd	1	1	2	4		8	53	4	3		7	47		
Havik			1	2		3			1		1			
Sperwer	1	2		1		4			3		3			
Br. kiekendief		1		7	2	10	100							
Bl. kiekendief				1		1								
Zwarte wouw		1				1								
Slechtvalk		1				1								
Torenvalk	1	3	2	3		9	82			1	1	9		
Korhoen		6	3			9								
Patrijs	2					2								2
Kraanvogel			10			10								
Porseleinhoen				1	1	2								
Waterral	1		4	4	7	16	100							
Waterhoen	25	4		11	11	51	57		6	22	28	31	11	12
Meerkoet	32	78	52	51	139	352	56	59	90	21	170	27	102	16
Bontbekplev.								2			2			
Kleine plev.				6		6	33	6			6	33	6	33
Kievit	33	37		111	5	186	87	2	26		28	13	1	1

SOORT;	vennen:						visvijvers:						afgrav.	
	1A;	1B;	1C;	1D;	1E;	sub- tot;	%;	2A;	2B;	2C;	sub- tot;	%;	3;	%;
Scholekster	8	19		34	3	64	75	2	3		5	6	16	19
Watersnip	5			5	4	14	100							
Regenwulp	68			1		69	100							
Wulp	20	88		8	1	117	99	1			1	1		
Grutto	19	13		12	4	48	92	4			4	8		
Rosse grutto				1		1								
Zwarte ruiter				1		1								
Groenpootruiter		4				4			2		2			
Tureluur		7		7		14	48	4	11		15	52		
Witgatje								2	3		5			
Oeverloper										1	1		1	
Stormmeeuw				9		9								
Zilvermeeuw	2	2		60	1	65	73						24	27
Zwartkopmeeuw	2			1		3								
Kokmeeuw	5964	171	2	5000	24	11161	99		128	2	130	1	38	0,3
Zwarte stern			1		6	7								
Koekoek			1		1	2		1			1			
Ransuil	1					1								
IJsvogel					1	1			1		1			
Zwarte specht					1	1								
Groene specht				1	2	3								
Gr. bonte specht				1		1								
Boerenzwaluw	7	1	3	4	50	65	87		7		7	9	3	4
Huiszwaluw					30	30	100							
Oeverzwaluw					3	3		4	2		6			
Boomleeuwerik			2		1	3								
Russische kauw				1		1								
Staatmees	10	4			2	16	59		11		11	41		
Kramsvogel	250					250	86			40	40	14		
Koperwiek	25			3		28	74			10	10	26		
Beflijster			1			1								1
Tapuit			1	5	6	12	100							
Roodb. tapuit			4	10	6	20	100							
Paapje			1	1		2								
Gekr. roodstaart				1	3	4								
Blauwborst			1	18	9	28	100							
Bonte vliegevang.					1	1								
Snor				1		1								
Kleine B. Specht					1	1								

SOORT;	vennen:						visvijvers:				afgrav:	
	1A;	1B;	1C;	1D;	1E;	sub- tot; %;	2A;	2B;	2C;	sub- tot; %;	3;	%;
Sprinkh. Rietz.			1			1						
Rietzanger					2	2						
Zwartkop								1		1		
Gele kwikst.			1	11	2	14 78					4	22
Noordsw G. Kwik.				1		1						
Witte kwikst.				20	2	22 50		3	2	5 11	17	39
Graspieper	4			32	31	67 100						
Sijs	1					1						
Kruisbek								1		1		
Geelgors	2			1		3						
Rietgors	9	1		12	3	25 76	5	3		8 24		
Goudvink											1	1
Ooievaar					1	1						

GETELDE OPEN WATERS;

1; (Heide-) VENNEN.

- 1A- Vennen Landgoed de Utrecht (teller; L.Pe.)
gem; H. en L. Mierde, Esbeek, Bladel.
De Utrecht-west; - Broekeling
- Zwartven
- Panneven
- Spartelvijver
De Utrecht-oost; - Goorven
- Flaes
- Kleine Flaes
- Wurvenbosven
- Snippenven
- Hazekolk
- Overige ongenaamde.
Niet geteld; Jacobsveld.
- 1B- Vennen Landschotse heide (teller; L.Pe.)
gem; Oost, West, en Middelbeers.
- Keyenhurk
- Scherpven
- Withollandven-Noord en Zuid.
- Berkven
- Kromven
- Visvijvers; Onder categorie "vennen" opgenomen gezien de sterke binding die er vanuit ornithologisch oogpunt bestaat met de omliggende vennen.
- 1C- Vennen Strabrechtse heide (tel; H.He, J.He, N.Bo)
gem; Heeze, Geldrop, Mierlo.
- Platvoetje - Kiezelve
- Grafven - Mierloven
- Henneven - Grootven
- Wasven - Beuven
- Scheidingsven - Kranenmeer
- 1D- Vennen Budeldorplein (teller; L.Pe.)
gem; Budel, Weert.
- De Hoort
- Ringselven (+ visvijver)
- Kokmeeuwenkolonie
- Koelwaterreservoirs
- Loozerheide.
- 1D- Overigen;
- Groot en Klein Meer (gem; Vessem, tel; L.Pe)
- Vennetje Treeswijk (gem; Waalre, V'waard, tel; L.Pe)
- IJsbaan V'waard (tel; L.Pe)
- Soerendonks Goor (Tel; L.Pe)
- Croot en Klein Kraanven (gem; V'waard, tel; L.Pe)
- Malpievennen (V'waard, tel; M.Ma, P.Wo)
- Pannegoor (Hapert, tel; L.Pe)
- Vlasroot (Veldhoven, tel; J.v.Ke)
- Reuselse Moeren (Reusel, tel; G.Sa)

2; VISKWEEKVIJVERS, VISVIJVERS (en als zodanig in gebruik zijnde afgravingen).

2A- Viskweekvijvers Bergeyk (tellers; J.Co, E.v.d.We), incl. Pastoorsweyer.
gem; Bergeyk.

2B- Viskweekvijvers Valkenswaard (teller; L.Pe). incl. Greveschutven + Visvijvers 3-bruggen
gem; Valkenswaard.

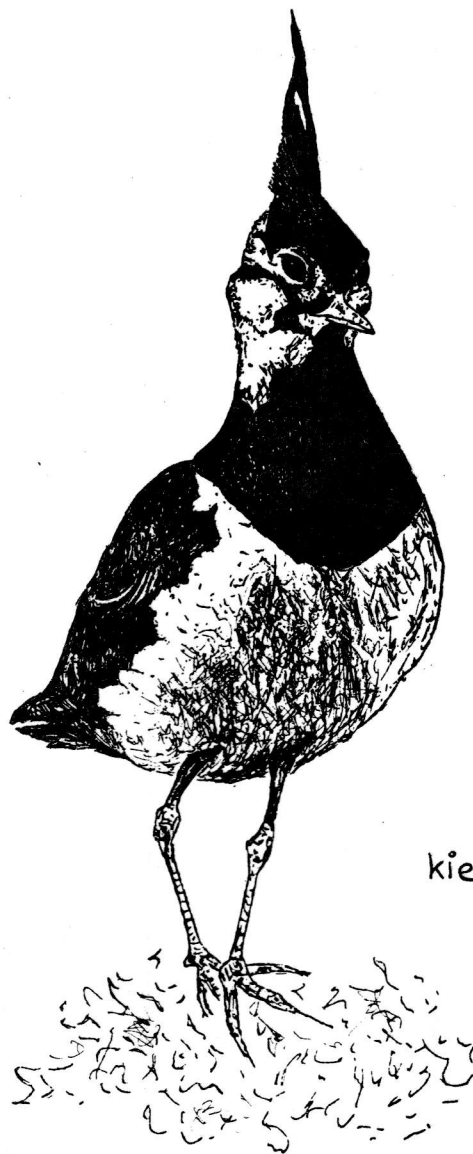
2C- Overigen;

- IJzeren man Geldrop (tel; P.v.Ha)
- Leemputten Koningshof (Veldhoven, tel; L.Pe)
- Hanevoet (Eindhoven, tel; L.Pe)
- Phillips visvijvers (V'hoven, tel; LPe)
- Karpendonk (Eindhoven, tel; W.Ve)

3; ZANDAFGRAVINGEN.

- Ter Spegelt (Hapert, tel; L.Pe)
- De Hees (Eersel, tel; H.Pr.)
- Afgr. Phillips visv. (Veldhoven, Tel; L.Pe)
- Afgr. Waalre (tel; L.Pe)
- Eenode (Eindhoven, tel; W.Ve)
- afgr. Leenderstrijp (tel; L.Pe)
- Kempervennen (Westerhoven, tel; M.Ma)
- Lansard (Veldhoven, tel; E.v.d.We)
- Eckersweyer (Acht-Best, tel; E.v.As)
- Ploegstraat (Acht-Best, tel; E.v.As)

OPMERKING; In de tabel zijn percentages berekend voor soorten waarvan 10 of meer ex.
geteld zijn!

kievit

TABEL 2:

SOORT;	A;	B;	C;	D;	E;	F;	G;	H;
Dodaars	1			2				
Bl. reiger			1	4				3
Wilde eend	32	4		29		5	3	29
Tafeleend	1							
Mandarijneend						1		
"Soepeend"			78					
Buizerd	1							
Sperwer	1	1						
Rode Wouw				1				
Zwarte wouw				1				
Torenavalk	1			1				
Patrijs	6			13				
Waterhoen	9		21	7	15	2		6
Meerkoet				1	4			
Goudplevier				10				
Kievit	57			131	2			20
Scholekster	6			9				4
Regenwulp	74							
Wulp	6			3				1
Grutto	11			5				
Watersnip				2				
Tureluur	12							
Witgatje	1							
Oeverloper	1			1				
Kokmeeuw	248							
Stenuil		1						
Gr. b. Specht						1		1
Groene specht				1		1		1
Hop					1			
Veldleeuwerik	14			10				2
Staartmees				2			6	
Kramsvogel	85				5			
Grote lijster	6					2		
Beflijster					1			
Roodb. tapuit						1		
Gekr. roodst.	1			1				
Zwarte roodst.				1				1
Zwartkop			2	2	1			
Grasmus					1			
Winterkoning	1		17	22		20	16	
Bosuil	1							

SOORT;	A;	B;	C;	D;	E;	F;	G;	H;
Gele kwikst.				4				
Grote g. Kwikst.			1					
Witte kwikst.	19		2	11	4	3		2
Graspieper	38			26	60			
Geelgors						2		
Rietgors				6				3
Kneu				26	14			
IJsvogel								1

DE LETTERS BOVEN DE KOLOMMEN CORRESPONDEREN MET ONDERSTAANDE BEEKTRAJECTEN;

A.- GROTE BEERSE (van provinciale weg Hapert tot Wilhelminakanaal); tellers; P.Wo., A.v.Ro.

B.- DE RUN (van Ter Spegelt tot de Stevert (Steensel); teller; H.Pr.

C.- DE DOMMEL (binnen stad Eindhoven); teller; W.Ve.

D.- ECKERSRIJT/GROTE BEEK (van Lansard af in z'n geheel geteld); teller; E.v.As.

E.- KLEINE DOMMEL (van schaapskooi Heeze tot Hulsterbroek).

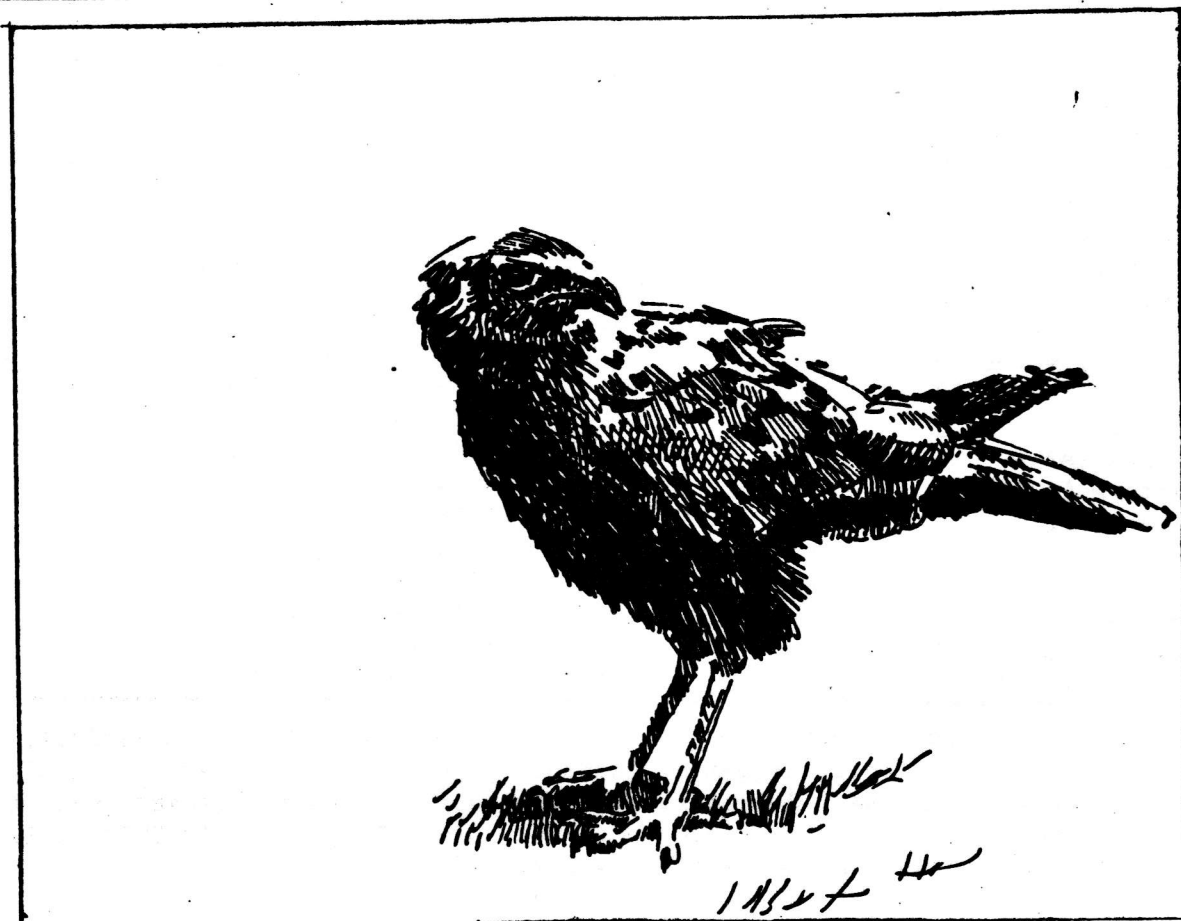
F.- GROOTE AA (Leende-Heeze); teller; J.Bo.

G.- WITTE LOOP (Strabrechtse heide); teller; N.Bo.

H.- BEEKLOOP (helemaal); tellers; J.Co, E.v.d.We., R.Sc.

In totaal is 55 - 65 k.m. beek geteld!

Opmerking; De WINTERKONING is alleen langs beken geteld, enwel alléén exemplaren die in de beekoever vertoefden!

BRUINE KEKENDOLF

TABEL 3:

SOORT:	Subtot. plassen;	Subtot. beken;	TOTAAL;	SOORT:	Subtot. plassen;	Subtot. beken;	TOTAAL;
1. Fuut	146	-	146	53. Tureluur	29	12	41
2. Geo. Fuut	9	-	9	54. Witgatje	5	1	6
3. Dodaars	91	3	94	55. Oeverloper	2	2	4
4. Aalscholver	35	-	35	56. Stormmeeuw	9	-	9
5. Bl. reiger	119	8	127	57. Zilvermeeuw	89	-	89
6. Roerdomp	7	-	7	58. Zwartkopmeeuw	3	-	3
7. Ooievaar	1	-	1	59. Kokmeeuw	11329	248	11577
8. Wilde eend	545	102	647	60. Zwarte stern	7	-	7
9. Wintertaling	224	-	224	61. Koekoek	3	-	3
10. Zomertaling	12	-	12	62. Steenuil	-	1	1
11. Krakeend	73	-	73	63. Ransuil	1	-	1
12. Pijlstaart	1	-	1	64. Bosuil	-	1	1
13. Smient	9	-	9	65. IJsvogel	2	-	2
14. Slobeend	169	-	169	66. Hop	-	1	1
15. Kuifeend	200	-	200	67. Zwarte specht	1	-	1
16. Tafeleend	233	1	234	68. Groene specht	3	3	6
17. Brilduiker	13	-	13	69. Kl. B. specht	1	-	1
18. Soepeend	30	78	108	70. Gr. B. specht	1	2	3
19. MandarijnE.	-	1	1	71. Boerenwaluw	75	-	75
20. Grauwe Gans	10	-	10	72. Huiswaluw	30	-	30
21. Brandgans	1	-	1	73. Oeverwaluw	9	-	9
22. Nijlgans	2	-	2	74. Boomleeuwerik	3	-	3
23. Knobbelzwaan	7	-	7	75. Veldleeuwerik	-	26	26
24. Visarend	1	-	1	76. Russische kauw	1	-	1
25. Buizerd	15	1	16	77. Staartmees	27	8	35
26. Havik	4	-	4	78. Kramsvogel	290	90	380
27. Sperwer	7	2	9	79. Koperwiek	38	-	38
28. Br. Kiekendief	10	-	10	80. Grote lijster	-	8	8
29. Bl. Kiekendief	1	-	1	81. Beflijster	2	1	3
30. Zwarte wouw	1	1	2	82. Tapuit	12	-	12
31. Rode wouw	-	1	1	83. Roodborsttap.	20	1	21
32. Slechtvalk	1	-	1	84. Paapje	2	-	2
33. Torenvalk	11	2	13	85. Gekr. roodst.	4	2	6
34. Korhoen	9	-	9	86. Zwarte roodst.	-	2	2
35. Patrijs	4	19	23	87. Blauwborst	28	-	28
36. Kraanvogel	10	-	10	88. Bonte vliegeev.	1	-	1
37. Porseleinh.	2	-	2	89. Snor	1	-	1
38. Waterral	16	-	16	90. Sprinkh. rietz.	1	-	1
39. Waterhoen	90	60	150	91. Rietzanger	2	-	2
40. Meerkoet	624	5	629	92. Zwartkop	1	5	6
41. Goudplevier	-	10	10	93. Grasmus	-	1	1
42. Bontb. plevier	2	-	2	94. Grote g. kwik.	-	1	1
43. Kleine plev.	18	-	18	95. Gele kwikst.	18	4	22
44. Kievit	215	210	425	96. Noordse g. kwik.	1	-	1
45. Scholekster	85	19	104	97. Witte kwikst.	44	41	85
46. Watersnip	14	2	16	98. Winterkoning	x	76	76
47. Regenwulp	69	74	143	99. Graspieper	67	124	191
48. Wulp	118	10	128	100. Sijs	1	-	1
49. Grutto	52	16	68	101. Kruisbek	1	-	1
50. Rosse Grutto	1	-	1	102. Geelgors	3	2	5
51. Zwarte ruiter	1	-	1	103. Rietgors	33	9	42
52. Groenpootruit.	6	-	6	104. Goudvink	1	-	1

Bovendien werden de volgende niet-telsoorten waargenomen; Fazant, Holenduif, Houtduif, Turkse tortel, Boompieper, Heggemus, Roodborst, Merel, Zanglijster, Tjiftjaf, Fitis, Goudhaantje, Matkop, Kuifmees, Zwarte mees, Pimpelmees, Koolmees, Vlaamse gaai, Ekster, Kauw, Zwarte kraai, Spreeuw, Huismus, Ringmus, Vink, Groenling, Kneu; in TOTAAL; 128 soorten!; exclusief vermoedelijk ontsnapte of verwilderde soorten.

VOGELS IN DE STAD

WILLEM VEENHUIZEN

ALGEMEEN;

De oppervlakte van de wijk bedraagt c.a. 53 hectare, Ongeveer 11 ha. hiervan bestaat uit aaneengesloten groengebieden (groenstroken, parkjes, overhoeken e.d.).

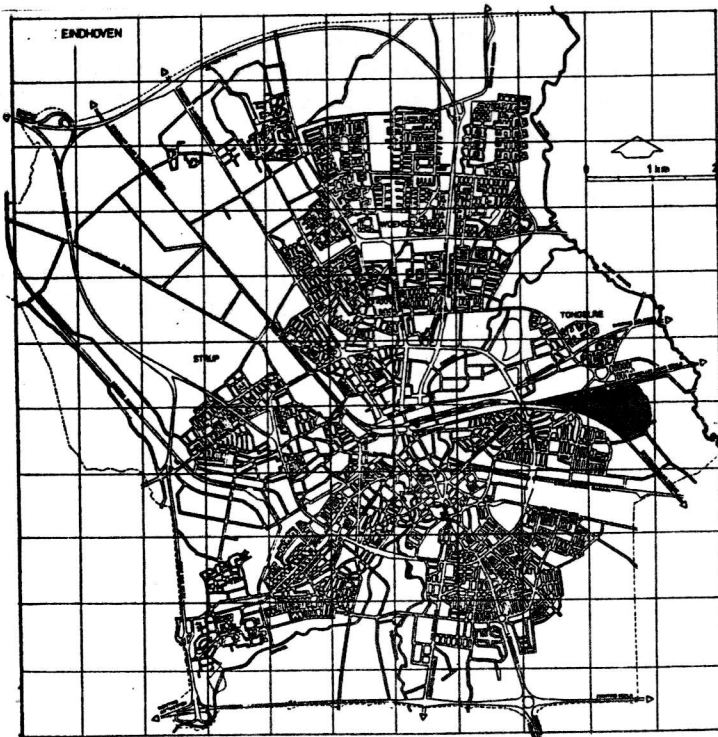
In de jaren '82 en '83 heb ik dit stadsdeel eens geïnventariseerd om alvast wat ervaring op te doen in het karteren van vogels in het stedelijke gebied.

De wijk Geestenberg en Muschberg zijn gelegen in het oostelijk gedeelte van Eindhoven, tussen de spoorlijnen naar Weert en Venlo. Het is een nog vrij jonge wijk, de eerste bouwactiviteiten dateren van begin 1970.

Nabij het wijkcentrum is een parkachtige groeizone aangelegd (zie situatie-weergave) die voor 70 % uit golvende gazons bestaat, waarin gesitueerd afwisselende, verspreide bosquets van een gevarieerde inheemse beplanting.

Langs de zuidelijke spoorbaan zijn ruige bermen, met wilgenbosjes een belangrijk biotoop voor vele vogelsoorten.

Oude zware bomen/boomgroepen zijn in deze wijk niet aanwezig. In het Noord-oosten van de wijk Geestenberg is een industriewijkje van "rustige schone" gelegen.

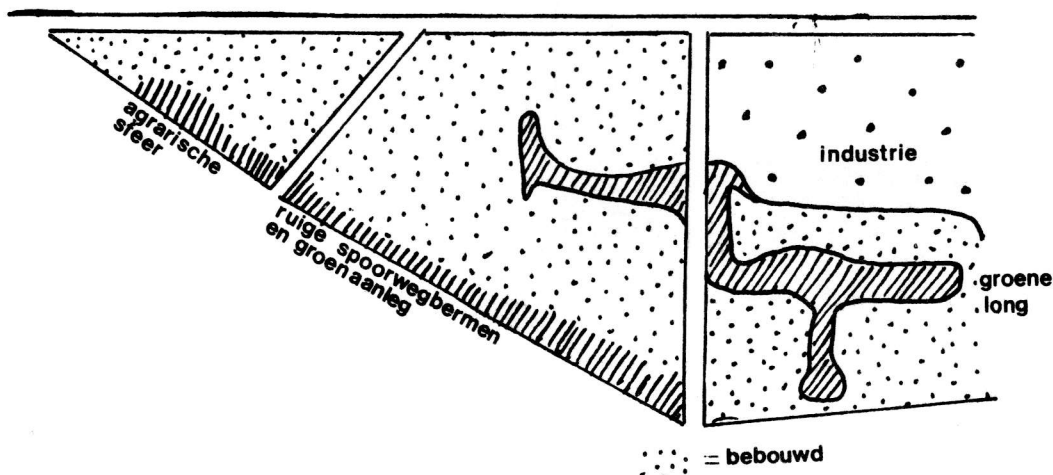

SITUATIE VAN DE WIJK
GEESTENBERG - MUSCHBERG

Ik heb geïnventariseerd volgens de karteringsmethode, d.w.z. het intekenen van zingende mannetjes, of andere waarnemingen die duiden op territoriumgedrag of broeden.

Inventarisatiedata 1982		1983	
7 maart	8.30-10.00 uur	3 april	9.00-10.30 uur
8 -	8.00-9.00 -	1 mei	7.00-10.00 -
27 -	10.30-12.00 -	16 -	20.30-21.30 -
12 april	losse waarnem.	12 juni	8.30- 9.15 -
9 mei	20.30-21.45		
25 -	21.00-22.00 -		
31 -	5.45-7.45 -		
Totaal 7 bezoeken ± 9 uur		4 bezoeken = 6½ uur	

schematisch situatie-weergave:

Lijst van zekere en mogelijke territoria.		
	1982	1983
Houtduif	1 ?	?
Turkse tortel	8	6
Gierzwaluw	4 ?	4 ?
Kuifleeuwerik	1	1
Boerenzwaluw	1 ?	1 ?
Winterkoning	2+1 ?	2+1 ?
Heggemus	16-21	9-11
Zwartewoodstaart	1	-
Merel *	± 47	± 26
Zanglijster	-	1
Grote lijster	1	-
Spotvogel	2 ?	-
Tjiftjaf	-	1+1 ?
Fitis	-	1+1 ?
Staartmees	1	1+1 ?
Pimpelmees	1+1 ?	3+1 ?
Koolmees	3+2 ?	3
Ekster	3	2+1 ?
Kauw	?	1+?
Spreeuw	aarw.	aarw.
Huismus	aarw.	aarw.
Vink	4 ?	1 ?
Groenling	1 ?	1 ?
12 zekere terr. soorten		15 zekere terr. soorten
8 mogelijke " "		5 mogelijke " "
20 soorten		20 soorten

* Alleen de aanwezige ♂♂ zijn geteld, zijn ± de aanwezige territoria.

Hiernaast een lijst van zekere en mogelijke territoria

Aan de hand van deze inventarisatie kunnen we nog weinig concluderen.

We zien wel dat de Merel, Heggemus en de Turkse Tortel de meest algemene soorten zijn, (Huismus is plaatselijk talrijk, voornamelijk in de oudere gedeeltes,

Het plots verschijnen van Fitis en Tjiftjaf is wel opvallend.

De daling van de Heggemus in '83 is veroorzaakt door de wat late start van de inventarisatie (geen bezoeken in maart)

Zangwaarnemingen overige soorten

	1982	1983
Roodborst	1 zwm.	2 zwm
Grasmus	1 -	2 - op spoordraden
Zwartkop	2 -	-
Tuinfluit	1 -	1 -
Braamsluiper	3 -	2 -
Spotvogel	? -	1 -
Zwarte kraai	1 -	-
Graspieper	1 -MED;P.B.	-

Zijn een- of tweemaalige waarneming die niet gekwalificeerd kunnen worden

De Braamsluiper is misschien nog een mogelijke broedvogel voor beide jaren.

Huismus, Spreeuw en Merel zijn niet goed onderzocht.

De kleine aantallen territoria van 1983 zijn volgens mij te wijten aan de te weinige bezoeken, doch we krijgen een redelijk beeld van de aanwezige vogelwereld in een stukje stad.

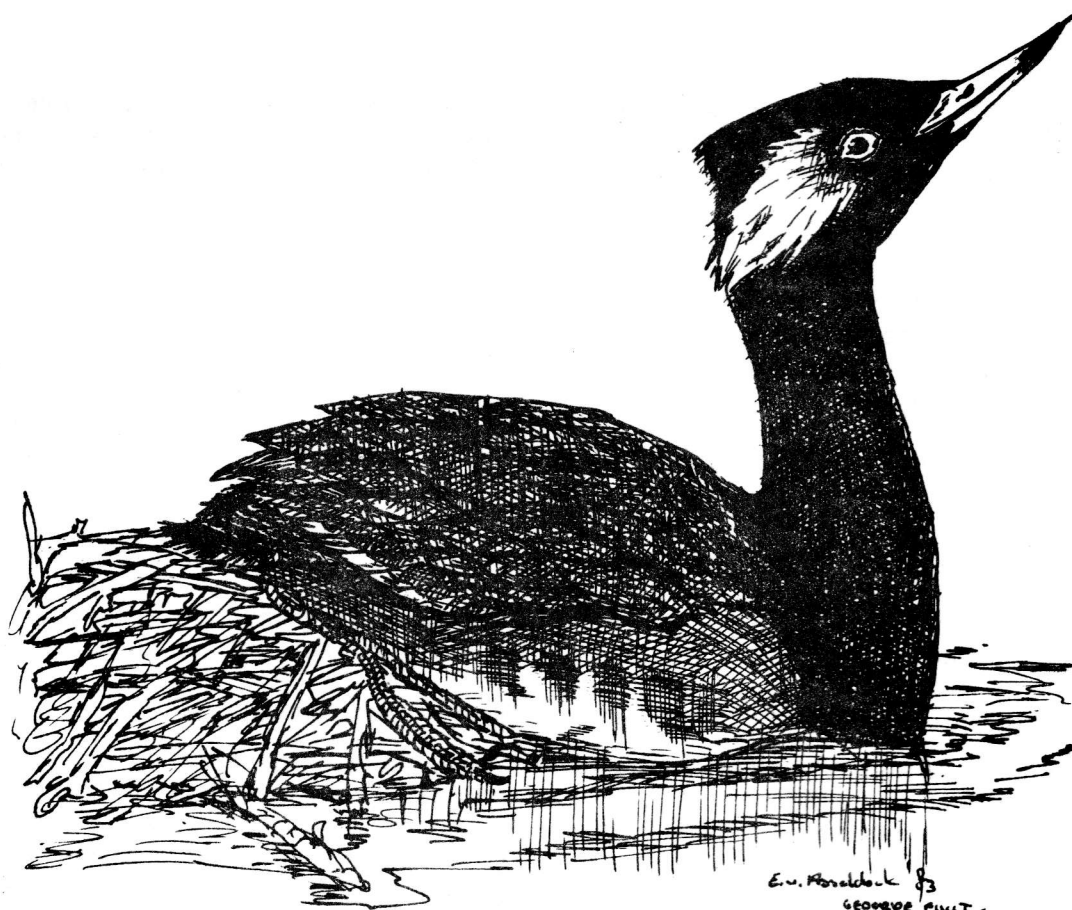
Een start voor de stadsinventarisatie (stadsomithologie) is gemaakt. Dit was nog maar een klein stukje Eindhoven, straks meer

E.v. Asselpoek 83
m. Geerwerf.

VOGELS VAN:

**LANDGOED DE UTRECHT
BEERSCHE BROEK
LANDSCHOTSE HEIDE**

DOOR:

LEX PEETERS

- Vogels van; - Beerse broek
- Landgoed "De Utrecht"
- Landschotse heide.

AFL; GEBIED-BESCHRIJVING.

DE LANDSCHOTSE HEIDE.

De Landschotse heide is gelegen ten zuidwesten van Middelbeers, van welke gemeente dit heiderestant deel uit maakt. Voor c.a. 1952 was deze heide veel uitgestrekter, te weten 1000 ha. groot. Ontginningen drongen deze oppervlakte terug tot 200 ha., welk deel door het voorkomen van verschillende vennen niet aantrekkelijk was om omgezet te worden in agrarisch land!

De Landschotse heide bestaat uit zwaklemige zandgronden, waaronder grovere rivierzanden gelegen zijn. Door uitloging van de ondergrond is in het verre verleden een ijzeroerlaag gevormd, waardoor de bodem ondoorlatend werd voor water. In de lagere kommen hebben zich daardoor de vennen kunnen vormen. Enkeligen zijn reeds verloren gegaan door verlanding.

- Nog te vinden zijn; - Scherpven
- Keyenhurk
- Kromven
- Withollandsven
- Berkven

De vennen worden gevoed door regenwater en vooral het Kromven en Withollandsven ook door voedselarm zakwater uit enkele noordelijker gelegen zandheuvelds. Het voedselarme karakter van de vennen wordt vooral bedreigt door het binnendringen van kunstmest via het grondwater.

De oeverbegroeiing van de vennen wordt overheerst door Pitrus. Bij de Keyenhurk is bovendien plaatselijk Riet, Wilg, en Gagelstruweel te vinden.

Het zuidoostelijke deel van de Keyenhurk is vroeger omgezet in kleine visvijvertjes. In deze hoek is ook een moeras-achtig terrein te vinden met een vrij dichte Gagelbegroeiing. De heide is van het droge en van het natte type. De Landschotse heide is dan ook erg reliëf-achtig. De hogere, drogere delen zijn plaatselijk begroeid met overjarige opslag. Vooral na een hevige brand, die in 1976 woedde heeft veel heide plaatsgemaakt voor 't Pijpestrootje. Aan deze situatie probeert men de laatste jaren e.e.a. te verbeteren door perceelsgewijs te maaien. Het dichtgroeien met Vliegden en Berk wordt tegenwoordig goed in de gaten gehouden. Er wordt regelmatig en tijdig ingegrepen.

Op het grootste deel van het omliggende agrarische land zijn geen speciale beperkingen voor de boer van toepassing. Dit ondanks het feit dat dit gebied in veel opzichten een zeer sterke binding heeft met de heide. De ornithologische waarde is groot. Onlangs is wel een klein weideperceel aangekocht ten zuiden van het Berkven, dat nu natuurvriendelijk beheerd wordt.

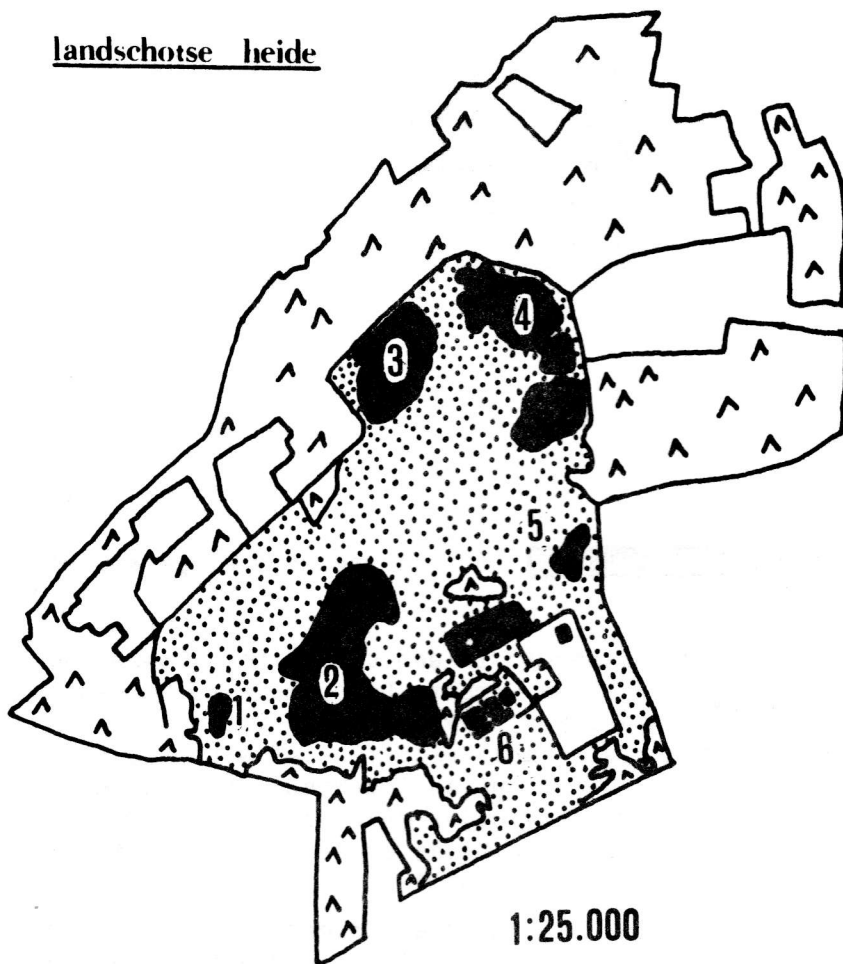
De Landschotse heide is vrijwel in het geheel omgeven door naaldbos.

Op 30-01-'72 werd het gebied aangewezen als beschermd natuurmonument op grond van de natuurbeschermingswet van 1967! Toch is de Landschotse heide niet aan bedreigingen onttrokken. De recreatiedruk is hier enorm groot. De paden zijn opengesteld voor het publiek maar afgesloten voor gemotoriseerd verkeer. In het Withollandsven mag gezwommen worden en in de winter wordt schaatsen toegestaan. Desondanks wordt met deze recreatiemogelijkheden weinig genoegen genomen. Loslopende honden op de heide, evenals scheurende brommers, autos en crossmotoren zijn vooral in het weekend eerder regel dan uitzondering. Door veel wandelaars en ruiters wordt de heide als geheel toegankelijk beschouwd. Voorts tredt vaak verstoring op door grootscheepse jachtpartijen. Met ingang van 1984 zijn twee personen aangesteld om op het gebied toezicht te houden.

Literatuur;

- Kessel van, J.C.P./ Tönissen C.; Beheersplan Landschotse heide, 1973.

landschotse heide

1. SCHERPVEN.
2. KEYENHURK.
3. KROMVEN.
4. WITHOLLANDSVEN.
5. BERKVEN.
6. VISVIJVERS.

- ^^ naaldbos
••••• heide
■ water
□ cultuurland.

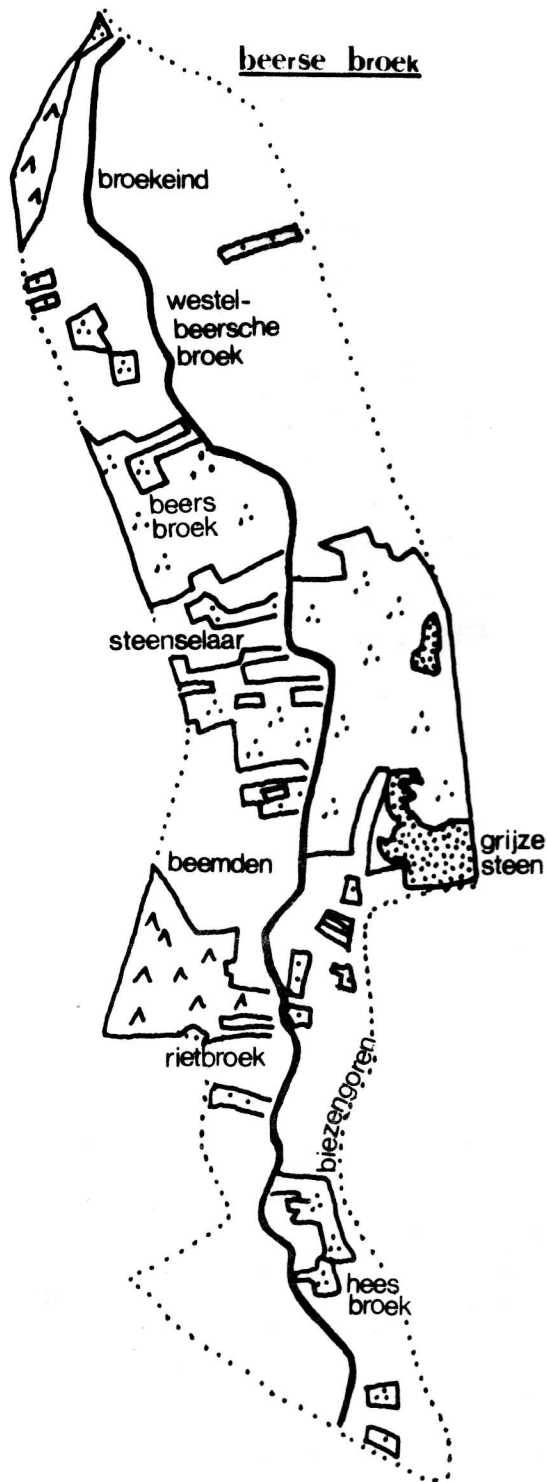
DE BEERSE BROEK.

Met de Beerse broek wordt in dit verslag bedoelt, het beekdal van de Grote Beerse tussen Casteren en Middelbeers. In feite omvat dit gebied; Heesbroek, Biezegooien, Rietbroek, De Beemden, De Grijze steen, Steenselaar, Beersbroek en Broekeind. Met uitzondering van de Grijze steen zijn er moeilijk grenzen te stellen. De genoemde gebiedjes vormen landschappelijk één geheel. Vandaar dat zij hier dan ook onder één noemer zijn samengevat! De Grijze steen is een klein heiderestant dat tot voor kort geheel dreigde te overwoekeren door Vliegden en Berk. Door toedoen van een aantal mensen van Vogelwerkgroep "De Kempen" in samenwerking met leden van de Algemeen Christelijke Jeugdbond voor Natuurstudie is dit voorkomen. Onder de benaming "Kapaktie" werd verspreid over enkele jaren, in een aantal dagen de Grijze steen haar eigenlijke karakter terugbezorgd!

De rest van het gebied bestond vroeger uit kleinschalige akker- en weideperceeltjes, van elkaar gescheiden door heggen, houtwallen en broekbosjes. Door dit landschap meanderde de Grote Beerse, een beek die t.h.v. boswachterij Hapert ontspringt. Het relatief vruchtbare beekdal vormde toen een soort van langerekte "groene oase" binnen de uitgestrekte Kempische heide. Die heide werd later grotendeels ontgonnen, maar ook de Beerse broek ont kwam niet aan ingrijpende menselijke activiteiten. Broekbosjes werden gekapt, ruilverkavelingen vonden plaats en de Grote Beerse werd gekanaliseerd!

Het huidige stroomgebied van de Beerse bestaat hier nu merendeels uit grootschalige akkers en weilanden die intensief bewerkt worden. Plaatselijk zijn nog enkele broekbosjes en blauwgraslandjes te vinden. Voorts wordt het gebied gekarakteriseerd door enkele populierbossen met vrij dichte ondergroei.

Een behoorlijk deel van de Beerse broek valt onder het beheer van Brabants landschap. Alle wegen en paden, plus de beekoevers zijn opengesteld voor het publiek. Hierdoor is voornamelijk in het weekend en tijdens de vakanties de recreatiedruk groot!

1:25.000

LANDGOED DE UTRECHT (en Neterselse & Mispelendse heide)

Landgoed "De Utrecht" is een uitgestrekt bosgebied van liefst 2.500 ha. groot. De naam is te danken aan de eigenaar, N.v. Levensverzekering "De Utrecht" welke het terrein vanaf eind 19de eeuw beetje bij beetje heeft aangekocht en ingericht. Bovendien wordt in dit verslag onder dezelfde naam de Neterselse en Mispelendse heide bedoelt, welk gebied tot de gemeente Bladel behoort!

In de 19de eeuw bestond "De Utrecht" nog uit een uitgestrekte heide waarin tientalle oeroude vennen, omringd door sompige moerassen gelegen waren. Rond de eeuwwisseling ontstond er een grote drang tot ontginnen en men leerde daartoe de ploeg hanteren; uiteindelijk werd 60 % bebost, en 30 % werd bouw- en weiland. 10 % is gelukkig gespaard gebleven.

Het huidige cultuurbos bestaat voornamelijk uit naaldbos. De Tulder, De Hertgang, en Welleseind vormen hierop de belangrijkste uitzonderingen; daar zijn oude Eiken en Beuken te vinden.

Voor de laatste decennia zijn grote delen bos kaprijp bevonden. Hierdoor ontstaan op sommige plaatsen uitgestrekte kaalslagen! De Kruisberg, voorheen voor een groot deel loofbos, is hiervan een duidelijk voorbeeld. Hier staat bijna geen boom meer overeind. Alles heeft plaats gemaakt voor jonge aanplant!

Door het oostelijke deel van het Landgoed, door Welleseind en de Hertgang, loopt "De Reusel" een beekje dat in de gelijknamige plaats ontspringt. Ter hoogte van Welleseind mondt hier "De Raamloop" op uit. Een dal is er nauwelijks gevormd. De stroken langs de oevers liggen hoogstens enkele meters lager dan de omgeving. Maar 't beekje zelf heeft een diepte uitgeslepen, die op sommige punten enkele meters bedraagt. "De Reusel" vormt meanders naar rechts en links en heeft hier en daar dode armen losgelaten als het water doorbrak en een bocht bekortte. In het stroomgebied vroeger schraal en met heide begroeid geweest, op de langere duur heeft iedere overstroming meer vruchtbaar slib tot ver van de oevers achtergelaten! De bossen zijn hier dan ook voor een groot deel natuurlijk gevormd. Op de steeds rijkere bodem kwam plaats voor prachtige Eiken, Beuken en Hazelaar, die begroeid raakten met dichte Klimop.

Op Welleseind zijn bovendien een paar populierenaanplanten te vinden. Op plaatsen waar de Raamloop of de Reusel regelmatig buiten hun oevers treden komt hier rietvegetatie voor. "Het Jacobsveld" is de naam van de visvijver-jachtvijver op dit Landgoedje. Welleseind is ontoegankelijk voor het publiek.

De Hertgang is enkele jaren terug op schandalige wijze uitgedund, de machtigste Eiken en Beuken werden gekapt. Hierdoor hebben grote delen van dit oude beekbos een open aanzien gekregen en daardoor hun unieke waarde gedeeltelijk verloren.

In 1982 is de Hertgang tot rustgebied verklaard. Alleen het meest westelijke deel is nog toegankelijk gebleven voor het publiek. De verstoring is hier niet erg groot.

De meest unieke delen worden verder gevormd door de diverse heiderestanten!

Ten Noorden van Lage Mierde ligt het Panneven. Dit ven is omlegd door een stukje heide dat dreigt verloren te gaan door een dichte opslag van Vliegden en Berk. De recreatie is groot. Er is zelfs een parcours uitgezet voor paardesport.

De Moerbleek is een restant droge heide in de uiterste Zuidwest-punt van "De Utrecht", dat vrij rustig gelegen is!

De Broekeling is een belangrijk reservaatje dat gekenmerkt wordt door de afwisseling van bos, stukjes natte heide en moeras met open water dat begrensd wordt door dicht Gagelstruweel. Na 1976 is betreding van het terrein niet meer toegestaan.

Van het grootste belang, zeker voor vogels, zijn het Goorven en de Flaes met de omliggende Neterselse en Mispelindse heide en hun vennetjes! Het bestaan van dit gebied is grotendeels te danken aan het feit dat ontginners geen raad wisten met de Lage en moerassige gedeelten van de hei. De vennen zijn van oorsprong oligotroof, maar de aanwezigheid van een zeer grote Kokmeeuwenkolonie (3-4000 paar) en de invloed van meststoffen uit het agrarische gebied, is langzaam maar zeker eutrofiëring opgetreden. De oevervegetatie bestaat hoofdzakelijk uit Pitrus, terwijl bij de Flaes ook enkele Rietkragen te vinden zijn. Aan de Noordzijde zijn Goor & Flaes geflankeerd door Naaldbos, aan de zuidzijde door heide.

Deze Neterselse en Mispelindse heide is voor een groot deel erg nat. Er liggen ook verschillende vennetjes in, waarvan de grootste een naam hebben; de Kleine Flaes, 't Wurvenbosven, het Snippenven en de Hazekolk. Beheersmaatregelen hebben er voor zorg gedragen dat de heide gespaard is gebleven voor dichtgroeien. Helaas krijgt echter ook hier het Pijpestrootje steeds meer de overmacht tegenover de Heide. Het gehele reservaat is zeer terecht afgesloten voor het publiek. Omliggende paden en wegen geven toch voldoende de gelegenheid hier van de natuur te genieten, zonder dat noemenswaardige verstoring optreedt. Helaas wordt hiermee niet door iedereen genoeg genomen en wordt het toegangsverbod niet altijd even serieus gezien. Ook grootscheepse jachtpartijen en ingrijpende maatregelen als het uitschaven van de vennen (in de droge zomer van '76) komen het reservaat niet ten goede. Bovendien leveren de handelingen in het aangrenzende agrarische gebied directe gevolgen op. Denk aan intensieve bemesting en een uitgebreid waterregulatiesysteem waardoor in drogere jaren de heide en vennen kans lopen om uit te drogen.

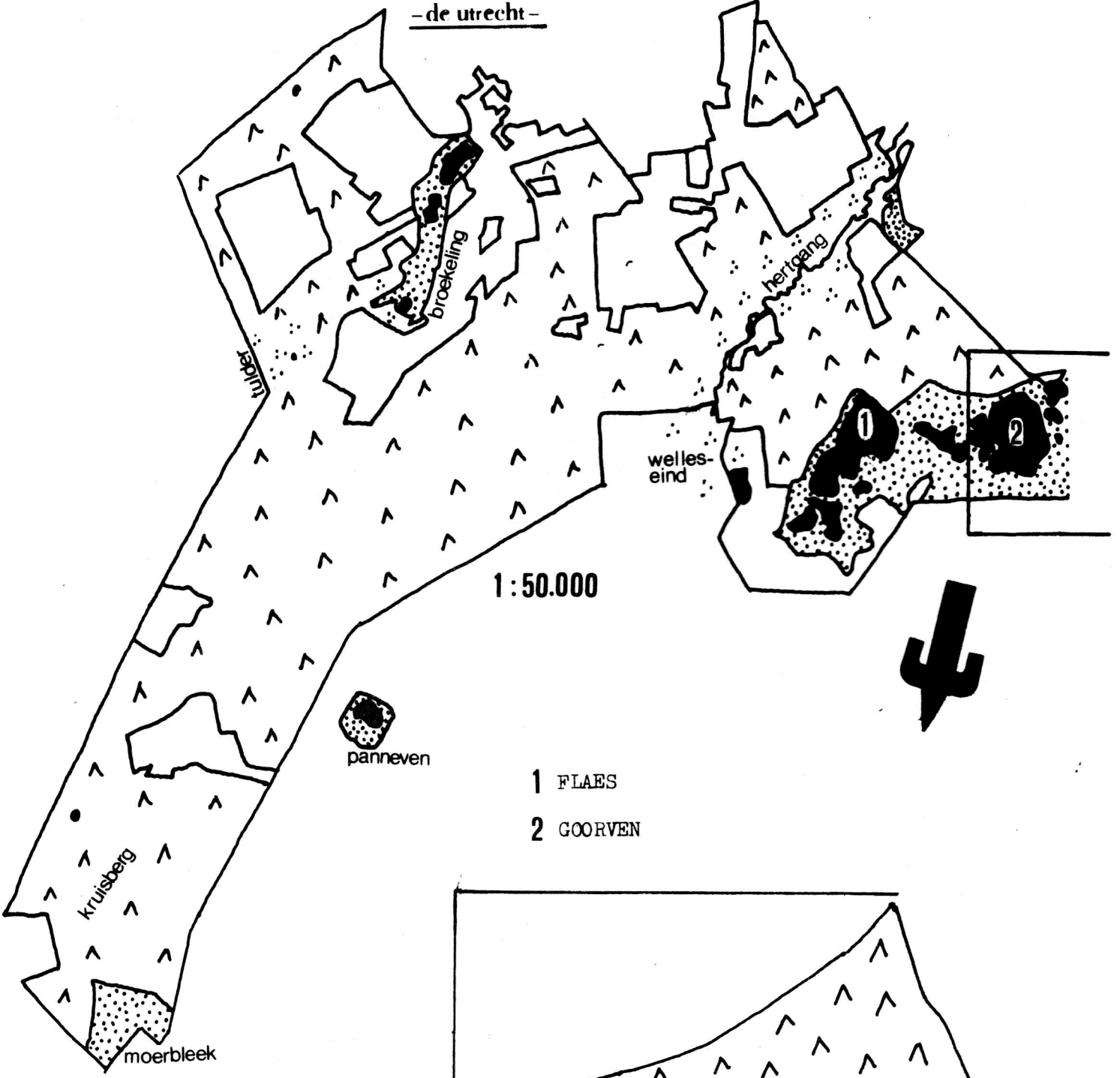
Tussen de Neterselse heide en de Beerse broek, tegen Netersel aan, ligt de Achterste Most. Dit gebied bestaat uit vrij droge heide met een laagte als natte kern. Er leiden geen wegen of paden naar de door bosomringde heide. I.p.v. verstoring vormt hier echter een verwaarloosd beheer een bedreiging. De opslag wordt steeds ouder en dichter.

Het totale Landgoed wordt begrensd door agrarisch gebied. Enkele hiervan onderscheiden zich door hun grote ornithologische waarde. Deze waarde wordt op de eerste plaats bepaald door de gunstige ligging van de weiden en akkers t.o.v. de heide en vennen. Er bestaat een sterke relatie tussen deze natuur- en cultuurgebieden. De belangrijkste landbouwgebieden zijn; - Mispelindse heide (ontgonnen deel) en Nieuwe Erven (tussen Netersel en Goorven & Flaes)

- Spreeuwelse heide (tussen Baarscot en Goorven & Flaes).

Beide gebieden bestaan uit grootschalige percelen die voor het merendeel vrij intensief bewerkt worden. Een aangepast beheer zou hier zeer wenselijk zijn en direct ten goede komen aan het Goor & Flaes-reservaat, maar minder-direct ook aan de Landschotse heide.

landgoed
-de utrecht-

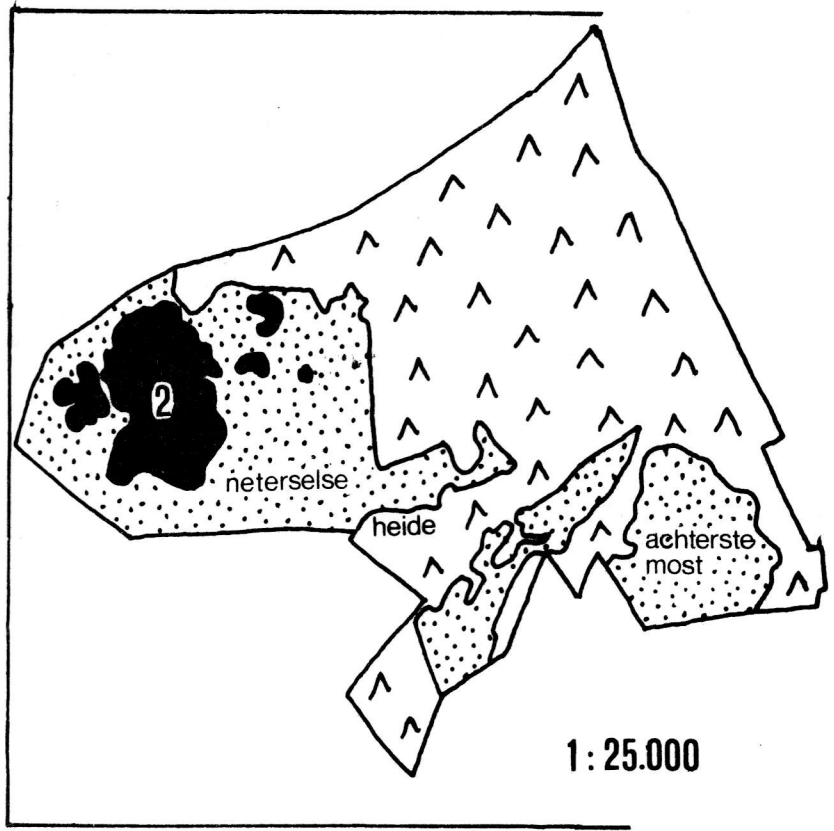

1:50.000

panneven

- 1 FLAES
- 2 GOORVEN

- HEIDE
- NAALDBOS
- LOOFBOS
- WATER
- BEEK
- CULTUURLAND

1:25.000

AFL. SOORTBESPREKING.

ZEEDUIKERS (Gaviidae).

Zeeduikers verblijven buiten het broedseizoen voornamelijk op zee. Waarnemingen ~~mit~~ het binnenland zijn vrijwel beperkt tot solitair pleisterende ex. op grotere plassen, zoals zandafgravingen. Aan hun aanwezigheid, die slechts bij uitzondering van langere duur is, gaat bijna altijd een storm vooraf.

In de omgeving van de Kempen zijn alleen bij de Zilverzandwinningen bij Dessel (België) in zekere regelmaat pleisterende Parel- of Roodkeelduikers gezien. In de Kempen zelf zijn waarnemingen zeer schaars.

001 PARELDUIKER (Gavia artica artica).

De Parelduiker werd tot op heden 3 maal in de Kempen waargenomen, telkens voor 1965.

Op het Goorven werd de soort 1 x aangetroffen, enwel op 28-11-'64 (A.Wi.)

002 ROODKEELDUIKER (Gavia stellata).

Deze algemeenste zeeduiker is 6 x in de Kempen gezien, waarvan slechts 1 keer ná 1962.

In 1953 werd op 22-02 een dode Roodkeelduiker gevonden aan het Goorven (VWG.KNNV afd. Tilburg.) De vogel bleek besmeurd te zijn met stookolie.

FUTEN (Podicipedidae).

Futen zijn in het algemeen gezien vogels van binnenwateren, die buiten de broedtijd ook wel aan de kust pleisteren. Hun nesten worden drijvend gebouwd, of verankerd aan de bodem. Ze bestaan uit vochtig, plantaardig materiaal. Het is wenselijk dat de broedplaats door waterplanten beschermt is.

Het voedsel bestaat bij de Fuut (P.cr.cr.) hoofdzakelijk uit visjes en amfiënen. Door de kleinere soorten worden vooral insecten, amfiënenlarven en in veel mindere mate plantaardig voedsel geaccepteerd.

Zowel de vennen van de Landschotse heide als die van de Neterselse en Mispelendse heide kunnen in veel opzichten in bevenvernoemde vereisten voorzien. In de huidige situatie is de visstand echter beperkt tot Hondsvissen en eventueel Paling, wat mogelijk de oorzaak is voor het bijna jaarlijks ontbreken van de Fuut (P.cr.cr.) als broedvogel. De Roodhalsfuut en Kuifuut zijn zeer zeldzame verschijningen. De Dodaars en de Geoorde fuut zijn daarentegen jaarlijks op een aantal heidevennen aanwezig om er hun jongen groot te brengen.

Als winterkwartier voor futen doen de vennen minder dienst. De Grote Beerse t.h.v. de Beerse broek is van groot belang als pleisterplaats voor de Dodaars in de winter.

003 FUUT (Podiceps cristatus cristatus).

De soort is broedvogel van een behoorlijk aantal visrijke plassen en vennen in de Kempen. In het winterhalfjaar treden verplaatsingen op, waarbij veel vogels zich uit onze streek terugtrekken.

De eerste meldingen van broedgevallen van de Fuut in het gebied, stammen uit 1939 en hebben betrekking op Goor & Flaes. Zeker vanaf dat jaar is de soort daar in klein aantal broedvogel gebleven, tot het begin van de zestiger jaren. In '59/'60 droogde het vrij visrijke Flaesven bijna geheel uit. Een groot aantal Blauwe reigers kon zich bij deze gelegenheid maandenlang op een makkelijke manier tegoed doen aan de vis. Nadien is het ven ook steeds minder geschikt geworden, zodat Hondsvissen en mogelijk Paling nog het schrale bestand vormen. Voedseltekort zal dan ook wel de factor zijn, waardoor broedgevallen tot 1984 -dus bijna 25 jaar lang- uitbleven. Na niet-succesvolle pogingen bij de Flaes in '81 (A.v.Po.) en '83 (L.Pe.) bracht dat jaar een paartje 2 jongen groot bij de Flaes. Tegelijkertijd werd een poging ondernomen door een Futen-koppel op het Goorven, welke geen resultaten opleverde (L.Pe.).

In 1967 heeft de Fuut waarschijnlijk voor 't eerst op de Keyenhurk gebroed. In 1970 vond wederom een broedgeval plaats, dat pas opvolging kreeg in 1982, toen daar geheel onverwachts 4 broedparen aanwezig waren; Reeds op 11-03-'82 vielen hier 6 ex. in, die bleven hangen. Hieraan voegde zich in de loop van het seizoen nog 1 koppel toe. Tesa-men brachten zij 7 jongen groot. Dit verschijnsel heeft tot op heden nog maar weinig respons gehad. Niet zo verwonderlijk, daar op de Landschotse vennen ook alleen maar Hondsvi-s, en mogelijk Paling voorkomt. Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat de paren van '82 een deel van hun voedsel bij de visvijvertjes haalden. Dit pendelen is namelijk een vrij normaal verschijnsel in dit soort situaties.

Voor-al in het voorjaar zijn regelmatig en vaak zelfs langdurig, Futen op de heidevennen te gast. Meestal betreft het paartjes waarvan dan ook de balts kan worden waargenomen, soms echter betreft het groepjes tot 8 ex. Winterwaarnemingen zijn zeldzaam!

004 ROODHALSFUUT (Podiceps griseigena griseigena).

In Nederland is de Roodhalsfuut in principe geen broedvogel, maar wel doortrekker en wintergast in klein aantal en dat voornamelijk aan de kust. In de Kempen wordt deze soort onregelmatig gezien. Het kleine aantal plaatsen waar deze fuut bij ons tot op heden is waargenomen betreft vooral wat diepere, visrijke plassen.

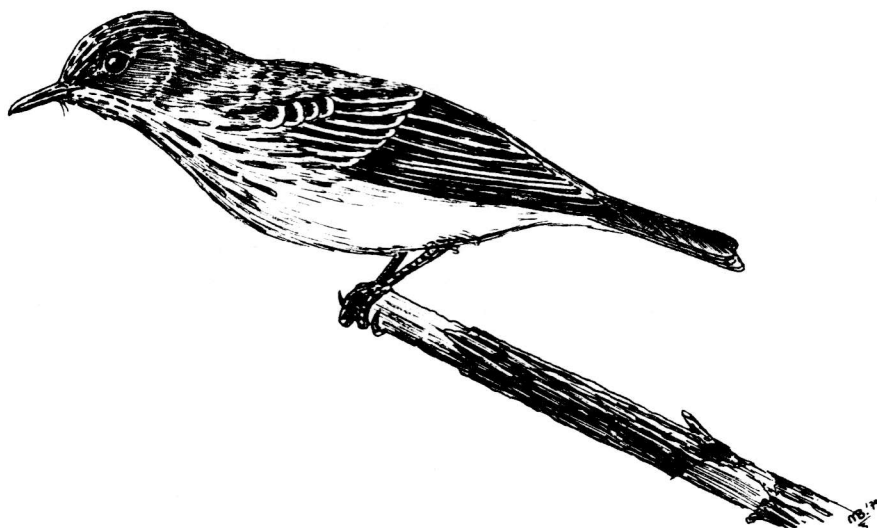
Op 27-06-'78 bevond zich 1 adult ex. in prachtkleed vooraan op het Goorven (L.Pe.). Later werd bekend dat een paartje Roodhalsfuten dat jaar een broedpoging had onder-nomen op de Wateringen, een visvijvercomplex bij Postel (België). Op 15-06 echter, verlieten beide ex. onverrichterzake het gebied. Gezien de geringe afstand (in vogel-vlucht 10-15 km.) is het voorde hand liggend dat het ex. op 't Goorven afkomstig is ge-weest van genoemd terrein.

Op 14-04-'82 werd wederom 1 ex. in prachtkleed op het Goorven gezien (M.Ba.)

005 KUIFDUIKER (Podiceps auritus auritus).

De Kuifduiker is in Nederland geen broedvogel. Als doortrekker en wintergast is de soort vooral aan de kust te vinden, zij 't dan in klein aantal. Het aantal gegevens m.b.t. de Kempen is dan ook erg gering.

In 1961 verbleven van 07-04 tot 10-04 eerst een paartje, later een solitair ex. op het Goorven. Op 07-04 werden de baltsspelen van dit koppel bewonderd (A.Wi.). Op 18-08-'73 bevond zich 1 ex. in winterkleed, vooraan op het Goorven (J.v.Ke.). In het invasiejaar voor de Geoorde fuut, 1983 tenslotte, bevond zich op 16-05 nog 1 ex. in prachtkleed tussen een groep van 13 Geoorde futen op de vernetjes ten westen van het Goorven (L.Pe.). De Kuifduiker zwom duidelijk gepaard met 1 van de Geoorde fuutjes rond. Even baltsten beide vogels zelfs. Nadien werd dit ex. niet meer waargenomen!

voor u gelezen.

samenstelling: Jan Wouters.

In BTO-News van juli '84 staan al wat indrukken van aantallen van sommige zomergasten in Groot-Brittannië. Daaruit blijkt dat soorten die in de Sahel-zône overwinteren erg achteruit zijn gegaan, waarschijnlijk door de daar heersende droogte in de afgelopen winter. De soort die de ergste klap heeft gehad is de Oeverzwaluw. Het aantal bezette holen daalde tot ongeveer 30% van die in 1983! Of dit ook in Nederland is, weet ik niet, maar het zou misschien wel goed zijn om de waarnemingen van de afgelopen jaren te vergelijken met die van dit jaar. De andere soorten die duidelijk minder talrijk zijn (minder dan 80% van 1983) zijn Grasmus, Gekraagde roodstaart, Gele kwikstaart en Rietzanger.

Bovenop het effect van de Sahel-droogte kwam tijdens de voorjaarsstrek een langdurige koude en slechtweer-periode in het Middellandse-zeegebied. Dit leidde tot vertraging van de voorjaarsstrek. (blijkt dit voor deze soorten ook uit de fenologie '84?). Ook de Tjiftjaf die in het Middellandse-zeegebied overwintert was in Groot-Brittannië achteruit gegaan dit jaar. Soorten die verder weg overwinteren in Afrika waren wel in goede of normale aantallen aanwezig. Dit geldt voor de Braamsluiper, Bonte vliegenvanger, Tuinfluiter en Fitis.

In Bird study van juli '84 staat een artikeltje over het fourageergedrag van Kieviten in de winter. Het blijkt dat ze normaal overdag fourageren, maar in de periode rond volle maan wordt er overdag veel minder fourageergedrag waargenomen. Dan wordt er dus 's nachts gegeten. Dit was in de vijftiger jaren al wel eens verondersteld maar nooit hard gemaakt met cijfers. Deze omkering van het dag-nacht ritme kan van belang zijn op vliegvelden, bij het voorkomen van aanvaringen tussen Kieviten en vliegtuigen.

Verder een artikel over het schatten van de dichtheid van de broedpopulatie van de Torenvalk. De schrijver was geïnteresseerd in verschillen in dichtheid die een gevolg zouden zijn van de habitatsverschillen. Daarvoor vergeleek hij de resultaten van dertig studies met elkaar. Het bleek echter dat voor zijn doel deze vergelijking onmogelijk was t.g.v. methodologische fouten in de dichtheidsschattingen. De dichtheid bleek namelijk afhankelijk te zijn van de grootte van het onderzoeksgebied en wel omgekeerd evenredig ermee. Dit wil zeggen dat hoe groter het onderzoeksgebied was, des te lager werd de dichtheid geschat. De grootte van het onderzoeksgebied varieerde van 6000 tot 14000 km²! De dichtheid omgerekend naar 100 km² van 300 tot 200 paar per km². Er zijn twee redenen aan te geven voor deze trend. Op de eerste plaats waren de onderzoeksgebieden niet willekeurig gekozen, maar gericht op "goede" gebieden. Torenvalkennesten liggen vaak gegroepeerd in gebieden waar nestgelegenheid schaars is. Als dan een betrekkelijk klein gebied wordt gekozen is de dichtheid erg hoog. De tweede foutenbron kan zijn dat de nesten in grotere gebieden gemakkelijker gemist worden dan in kleine gebieden, omdat deze laatste grondiger kunnen worden onderzocht. Vooral niet-succesvolle broedparen die alleen vroeg in het seizoen aanwezig zijn, worden gemakkelijk gemist. Dit kunnen 20-30% van het aantal paren zijn.

Jan Wouters.

VERZOEK TOT MEDEWERKING:

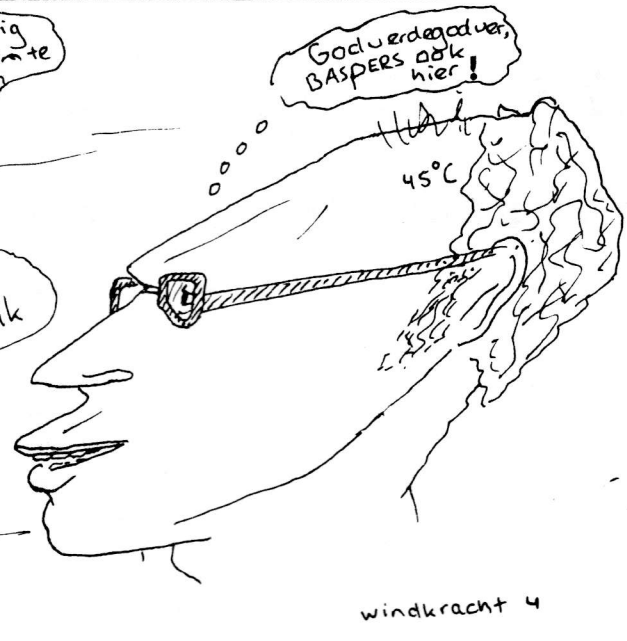
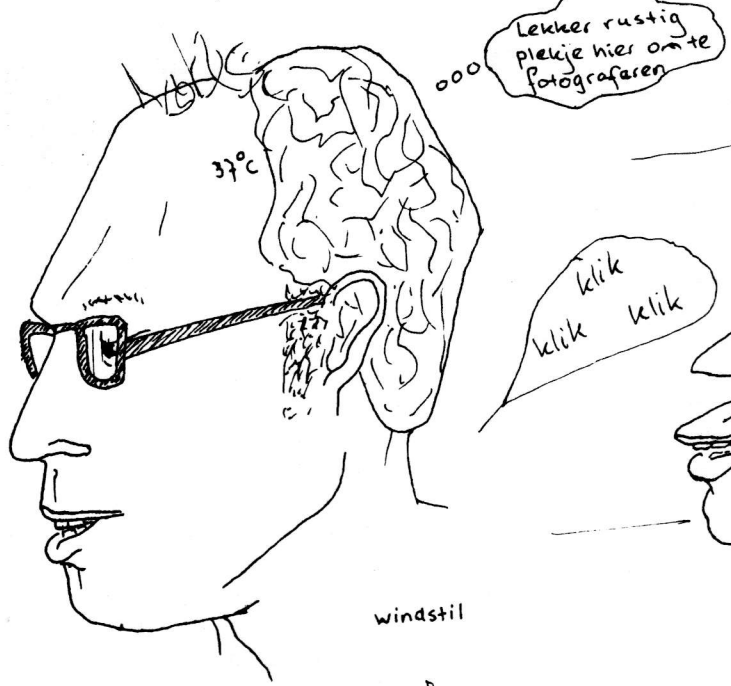
Zoals in bovenstaand bericht al duidelijk is gemaakt gaat het slecht met de Oeverzwaluw in Groot-Brittannië. Volgens mij niet alleen daar, in Nederland gaat 't niet veel beter. Om hier achter te komen wil ik iedereen vragen bezette kolonies van dit en van vorige jaren aan mij door te geven. Ook negatieve meldingen zijn welkom. Zodoende wil ik een beeld krijgen hoe 't met de Oeverzwaluw in de Kempen gesteld is (Natuurlijk graag mét aantallen, eventueel geschat!)

Gegevens graag sturen naar; Ernest van Asseldonk
De Klerklaan 47
5624 BB Eindhoven.

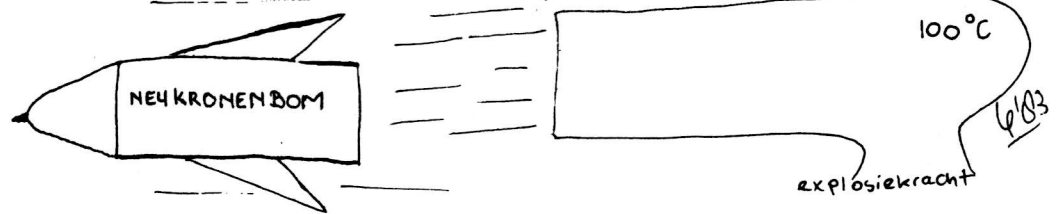
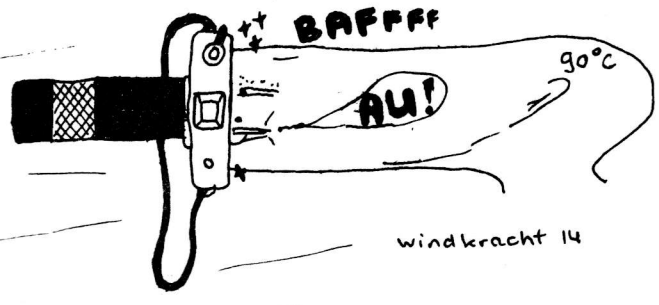
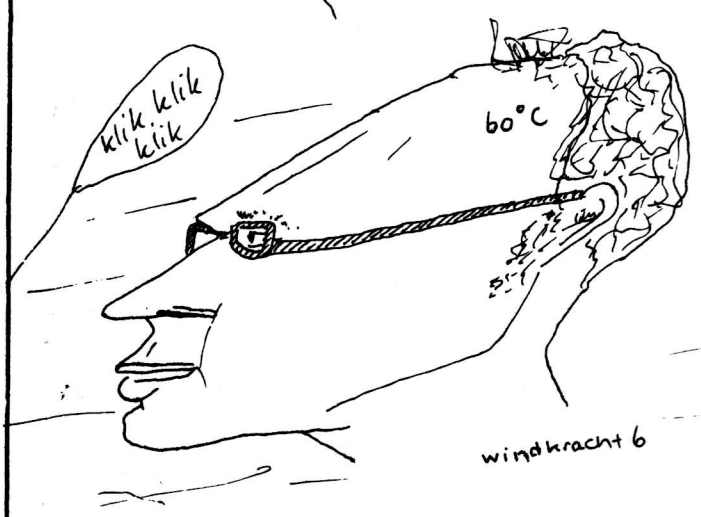
Bij voorbaat dank!

P.S.; In mijn atlasblokken (51-33 en 51-34) broedden vorig jaar nog ruim 20 paar, nu slechts 4!

advertentie!

klik klik klik

22

LW HOFFOTOGRAAF DE KROON, TROTSEERT ELKE CYCLOON!

af. 4.

© "Lexia Petyopsittacus"-productions.

VOGELVARIA

samenstelling:

lex peeters

VERLIEST DE KLAPEKSTER ZIJN STATUS ALS WINTERGAST IN DE KEMPEN ?

Nog tot voor enkele jaren terug konden we op alle grotere heideterreinen in de Kempen in het winterhalfjaar wel een Klapetekster aantreffen! Vaste stekjes waren; de Neterselse heide, de Groote heide, Budeldorplen, de Cartierheide en de Strabrechtse heide. Op de 2 laatstgenoemden verbleven soms zelfs 2-3 ex. Nog wat verder terug in de tijd behoorden o.a. ook de Reuselse moeren, de Moerbleek, de Landschotse heide en de Beerse broek tot dit lijstje! Tussen '70 en '80 verbleven in de winter jaarlijks toch gauw 10-15 ex. binnen de grenzen van ons werkgebied!

De laatste winters is een sterke teruggang merkbaar. In '83-'84 was nog slechts 1 gebied, de Strabrechtse heide, als overwinteringsgebied in gebruik (in eerste instantie wel door 3 ex.). Waarschijnlijk is dit verschijnsel een afspiegeling van de trieste situatie in het broedgebied van deze sterk afnemende soort.

Lex.

BROEDGEVALLEN KRUISBEK WAARSCHIJNLIJK EEN FEIT.

Het is bekend dat in het seizoen dat op een invasie volgt, de Kruisbek vaak buiten zijn eigenlijke verspreidingsgrenzen tot broeden komt.

Uit de Kempen zijn van diverse jaren waarnemingen van Kruisbekken bekend uit de broedperiode (febr.-maart) en in geschikt broedbiotoop. Op landgoed de Utrecht werd enkele jaren terug een paartje gezien, dat sjouwde met nestmateriaal.

Uitgestrekte bossen als Landgoed de Utrecht, het Leenderbos, en Boswachterij Hapert komen in veel opzichten overeen met delen van Midden-Nederland waar de soort regelmatig broedt.

Bovenstaande feiten geven aan dat het best mogelijk is dat regelmatig Kruisbekken binnen ons werkgebied tot broeden komen. Vastgesteld is dit echter nog nooit! Een nest is bijna onmogelijk te ontdekken. Een paartje gaat bovendien al snel nadat de jongen zijn uitgevlogen met zijn kroost zwerven.

Afgelopen broedseizoen, dat volgde op de grote invasie van '83 hebben we er alle redenen voor gehad om aan te nemen dat diverse Kruisbekken tot broeden zijn gekomen. Gegevens van mannetjes die meerdere malen vanaf dezelfde plaats zaten te zingen, een ex. dat druk met nestmateriaal in de weer was, en veel waarnemingen binnen het broedseizoen en in geschikt biotoop. In Best zou een zeker broedgeval plaatsgevonden hebben; duidelijke gegevens ontbreken echter nog.

Een aantal zaken moeten nog nagetrokken worden, en ongetwijfeld zijn veel gegevens mij nog niet bekend. Stuur daarom alle Kruisbekwaarnemingen uit '83 en '84 (ook van de invasie) goed gedocumenteerd aan mij. Ik zal alles op een rijtje zetten, om dit vervolgens te publiceren in de Blauwe Klauwier.

Lex.

2 NIEUWE WAARNEMINGEN VAN HOPPEN IN DE KEMPEN.

De Hop is in de Kempen een zeldzame verschijning en wordt zeker niet jaarlijks bij ons gesignaleerd!

Toch werd vorig jaar een ex. gezien bij Heeze, welke waarneming dit jaar gevolgd werd door nog eens 2 meldingen. Op 16-04-'84 bevond zich 1 ex. in het Hulsterbroek bij Geldrop dat gedurende lange tijd geobserveerd kon worden door P.van Hapen en H.Hendriks. Er werden ook dia's gemaakt.

Op 23-04-'84 werd een Hop opgemerkt in het centrum van Esbeek. Dit ex. kon gevolgd worden tot de Houtvesterij bij Landgoed de Utrecht (mededeling W.v.d.Voort)

1984, GESLAAGD BROEDSEIZOEN VOOR GOORVEN & FLAES E.O.

Evenals vorig jaar kunnen we spreken van een zeer geslaagd broedseizoen voor diverse minder algemene soorten binnen het Goor & Flaes-reservaat.

14 Paar Geoorde futen kwamen tot broeden, tegenover 15 in 1983. Het lag niet binnen de verwachtingen dat de invasie van vorig jaar gevolgen zou hebben. In heel Nederland was deze tendens echter merkbaar. De broedresultaten lagen hoger als vorig jaar, maar juiste cijfers zijn nog niet bekend.

Sedert begin zestiger jaren heeft nooit meer een broedgeval van de Fuut plaatsgevonden binnen het reservaat. Als voornaamste oorzaak moet daarvoor waarschijnlijk een tekort aan voedsel aangemerkt worden. In 1981 constateerde A.v.Poppel een mislukte broedpoging bij de Flaes. Dit herhaalde zich in 1983 (L.Peeters). Nu, in 1984 vond een broedpoging plaats bij het Goorven. Verder dan een nest (met of zonder inhoud) kwam dit paartje helaas niet. Op de Flaes bevond zich al het gehele seizoen een broedverdacht koppel. Op 18-06 bleken beide ex. een vrij groot jong op de rug mee te dragen. Na c.a. 25 jaar is de Fuut hier dus eindelijk weer broedvogel en hopelijk voor langere tijd....

Van 07-04 tot/met 19-04 bevond zich in de rietkraag van de Flaes een Roerdomp. Dit ex. riep echter ook overdag zo fanatiek dat het waarschijnlijk een ongepaard mannetje betrof. Toch geeft dit gegeven de hoop dat deze zeldzame reiger, die reeds sinds 15 jaar als broedvogel uit het reservaat verdwenen is, het gebied weer als geschikt broedbiotoop erkent, om in de toekomst weer een broedpoging te ondernemen.

Op 18-06 waren tenminste 7 paartjes Bergeend aanwezig! Helaas kon door allerlei onvoorziene omstandigheden het gebied nadien zelden bezocht worden tot in augustus. Hierdoor ontbreken geschikte gegevens om een indruk te verkrijgen van het aantal succesvolle broedgevallen. Van zeker 3 paartjes zijn in ieder geval juv. gezien. Dit houdt al weer een toename in voor deze soort die zich nog maar pas hier gevestigd heeft. Aanvullende waarnemingen zijn overigens zeer gewenst.

Meerdere controles van de Kokmeeuwenkolonies leverde dit jaar 1 paartje Zwartkopmeeuwen op. Gezien het gedrag van de vogels heeft zeker een broedpoging plaatsgevonden, al dan niet geslaagd. Juv. zijn niet gezien!

Uit een Havikshorst tenslotte, vlogen ter plaatse 3 jongen uit.

Lex.

1984, GESLAAGD BROEDSEIZOEN VOOR DE LANDSCHOTSE HEIDE.

Een nat voorjaar komt de ornithologische waarde van de Landschotse heide zeer ten goede, zo bleek het vorig en dit jaar. Zonder dat andere belangrijke broedvogels als Korhoen en Wulp er merkbaar nadelige gevolgen van ondervonden (het reliëfachtige karakter van de heide staat in voor blijvende droge delen) konden goede resultaten geboekt worden voor Zwarte stern en Tureluur.

De Zwarte stern was reeds vanaf het einde van de zeventiger jaren als broedvogel verdwenen, maar vestigde zich vorig jaar opnieuw! 2 geslaagd en 1 mislukt broedgeval bij het Withollandsven waren het resultaat. Dit jaar was er weer sprake van kolonievorming op deze plaats. 7 paartjes maakten hiervan deel uit.

De Tureluur, die al jaren achtereen met een stabiele populatie van 3-4 paartjes vertegenwoordigd was, broedde in 1983 met tenminste 5 paar en dit jaar werden liefst 8 broedplaatsen gelokaliseerd.

Misschien toch wel aanleiding om de waterhuishouding van de Landschotse heide eens uitgebreid ter discussie te stellen!

Diverse waarnemingen van een overdag jagende Bosuil boven de heide tijdens het broedseizoen wijzen, gezien het beperkte jachtterritorium van deze Uil in de richting van een mogelijk broedgeval! Temeer daar ook van enkele andere jaren aanwijzingen in die trant bekend zijn, moeten we deze mogelijkheid serieus nemen. De soort heeft nog nooit op de lijst van broedvogels van de Landschotse heide vermeld gestaan. Bezoeken in de balts-tijd zijn hier voor 1985 zeer gewenst.

Lex.

STERKE DOORTREK VAN GROTE GELE KWIKSTAART.

In de laatste week van sept '83 (22 en 26-09) werden er door mij een groot aantal Grote gele kwikstaarten in de directe omgeving van Geldrop waargenomen.;

- 22-09; 1 x 2 ex. en 1 x 1 ex. overvliegend bij Hulsterbroek.
- 23-09; 2 x 1 ex. Grote bos Sportveld Geldrop, overvliegend.
- 24-09; 2 x 1 ex. overvliegend bij Strabrechtse heide.
- 25-09; 1 ex. overvliegend bij Papenvoort, Geldrop.
1 ex. fouragerend langs de Kleine Dommel en later opvliegend. Collse Zegge.
- 26-09; 2 ex. overvliegend sportveld Grote bos, Geldrop.

In totaal werden er door mij alleen al 11 ex. gezien in 5 dagen tijd! Misschien zijn er meer mensen die in bedoelde week Grote gele kwikstaarten waargenomen hebben. Opvallend is dat veel ex niet in Beekdalen werden gezien (wat zeker in de Kempen toch meestal wel het geval is.), maar op willekeurige plaatsen en duidelijk doortrekkend.

Henk Hendriks.

OPMERKELIJK VROEGE WAARNEMING VAN EEN NOORDSE GELE KWIKSTAART.

Op 18-04 bevond ik me in Budeldorplein om de daargelegen vennen te tellen in het kader van de Kempische Watervogeltelling. Op een gegeven moment ontdekte ik tussen enkele Gele kwikstaarten een ex. met een vrijwel gitzwart masker aan de kop dat bevenop enigzins doorliep, in de nek overgaand in donkergrijs; Een onmiskenbaar mannetje "Noordse gele". Nu kun je, mits je er speciaal op let, vrijwel elk voorjaar wel doortrekkende "Noordse gele" in de Kempen waarnemen, en zeker bij Budeldorplein, maar de datum kwam me behoorlijk vroeg voor. Andere waarnemingen dateerden altijd uit mei, wist ik me te herinneren. Het napluizen van literatuur bevestigde dit; Volgens CNA; Doortrekker, vrijwel uitsluitend in mei. Vroegste waarneming in Nederland; 04-04.

Lex.

ENKELE INTERESSANTE PROOI RESTEN VAN SPERWER.

Op 20-06 was ik in de omgeving van Mill aan het inventariseren in het kader van het p.p.d.-project, toen ik bij een bosje een Sperwer fel hoorde alarmeren. Zoeken werd al erg snel beloond; Een horst, enwel met liefst 5 grote, en 1 sterk ondervoed en verzwakt jong als inhoud!

In de naaste omgeving van het horst vond ik 3 plukplaatsen. De resten die ik daar vond hadden betrekking op tenminste;

- 5 Mus species
- 3 Geelgors (allen mannetjes)
- 2 Witte kwikstaart
- 2 Pimpelmees
- 1 Postduif
- 1 Houtduif
- 1 Vlaamse gaai
- 1 Ringmus

M.b.t. de Geelgorsen kan vermeld worden dat zich in de buurt diverse zangposten van deze soort bevonden!

Lex.

EELHOORN ALS PROOIDIJER.

Enkele jaren terug vond ik in de Reuselse Moeren enkele Braakballen van een Buizerd. Hierin vond ik o.a. de resten van een Eekhoornschedel. Ik beschouwde dat toen als een weinig voorkomend verschijnsel.

Een Eekhoorn is per slot van rekening een snel, behendig zoogdier, dat toch voornamelijk in bomen leeft. Zeker voor een Buizerd leek een Eekhoorn mij geen makkelijke prooi!

Op 21-04-'84 zag ik bij de Reuselse Moeren vrij laag een Buizerd vliegen. Het eerste wat me opviel was dat er iets langs onder de vogel uitwapperde. Het bleek een staart die toebehoorde aan een Eekhoorn die de Buizerd in z'n klauwen droeg.

Op 18-06 vond ik bij een Havikhorst op landgoed de Utrecht de resten van een Eekhoorn.

Unieke wedstrijd tussen Nederland en Engeland

Over twee weken wordt een landenwedstrijd gespeeld die voor zover bekend nooit eerder heeft plaatsgevonden. Een heel bijzondere, adembenemend spannende wedstrijd tussen Nederland en Engeland. Uitputtend ook; de landen strijden 24 uur achter elkaar ononderbroken. De kansen voor de Engelsen liggen gunstig. Op 12 mei zal een groep Nederlandse vogelaars proberen binnen 24 uur zo veel mogelijk verschillende vogelsoorten te zien in Engeland. Tegelijkertijd doet een Engelse groep vogelaars hetzelfde in Nederland. Vogelaars zijn fanatieke vogelvoyeurs. Ze hebben een internationaal net van waarnemers waardoor ze voortdurend op de hoogte zijn van bijzonderheden en bewegingen in de vogelstand. En soms doen ze iets buitenspits. Dan proberen ze

een record vogeltjeskijken te breken. Het grootste aantal vogelsoorten dat door een groepje vogelaars in één keer 24 uur is waargenomen is in Nederland 159. Vorig jaar is een poging gedaan het record te breken. Maar door minder gunstige weersomstandigheden kwamen de vogelaars toen op niet meer dan 140. In Engeland staat het record op 155. Voor het eerst in de vogelaarsgeschiedenis gaan de landen nu het eigen record proberen te breken op andermans grondgebied. Vogelkijken is een sport zonder scheidsrechters en je kunt valsspelen. Je zegt dat je een vogelsoort gezien hebt die je helemaal niet zag. Maar vogelaars doen dat niet, want dan is de lol er af. Alle vogelsoorten tellen mee. Mus, kraai, spreeuw...hoeveel vogelsoorten kunt u opzeggen? In Engeland is zo'n vogelkijkdag

vrij „gewoon” en is er veel belangstelling voor van publiek. Het tijdschrift *Country Life*, dat de landenwedstrijd organiseert, vindt er dan ook gemakkelijk sponsors voor, zoals een verrekijkerfabriek. Voor elke „geziene” vogelsoort betalen de sponsors een bedrag. De vogelaars houden dat geld niet zelf, maar geven het aan de arme wilde dieren in de wereld. Mag de Engelse groep in Nederland niet op veel publieke belangstelling rekenen, de Nederlandse groep in Engeland zal op de voet gevolgd worden door de BBC-televisie. Beide ploegen hebben zich goed voorbereid op de kijkdag. Ze weten in welke gebieden veel soorten te vinden zijn en reizen die gebieden af. De kans dat de Engelsen winnen is groot omdat in Nederland meer vogelsoorten woenen dan in Engeland.

Engelsen zien tortelduif over het hoofd

Engeland heeft met één vogel verschil gewonnen. Zaterdag werd zowel in Engeland als in Nederland een vogelwaarnemingsdag gehouden. Dat vogelsoorten kijken is een regelmatig terugkerende beleving van vogelaars. Ze proberen binnen een etmaal zo veel mogelijk soorten vogels waar te nemen. Voor het eerst werd er een internationale wedstrijd van gemaakt. Nederlandse vogelaars gingen in Engeland koekeloeren en een groep Engelsen kwam tegelijkertijd hier.

De Engelsen troffen bij ons 148 soorten, de Nederlanders telden in Engeland 147 soorten. Er werd met deze wedstrijd door beide ploegen samen ongeveer 20 duizend gulden verdiend. Het geld wordt aan natuurbeschermingsorganisaties gegeven.

De Nederlanders mogen dan een vogeltje minder hebben gezien, ze wonnen wel de trofee voor het waarnemen van de zeldzaamste vogel. Dat was een ross meeuw.

Een roze gekleurde meeuw die vrijwel nooit in Nederland of Engeland komt. Het beest hoort in Siberië thuis. Een van de deelnemende vogelaars kon zijn geluk niet op. Al drie keer eerder had hij vergeefs het vliegtuig naar Engeland genomen om de ross meeuw die er was gesignaleerd te kunnen zien. Maar steeds was de meeuw weg voor hij kon worden waargenomen. Eindelijk heeft hij hem dan nu getroffen.

De Engelsen hebben zich in Nederland kunnen vergapen aan de zwarte specht en de breedbek strandloper, die ze in Engeland niet kennen.

Voor het vinden van de 148 vogels hebben de Engelsen meer dan duizend kilometer afgelegd. De Nederlanders hadden in Engeland niet meer dan zeventien kilometer nodig. Beide ploegen werden geholpen door omstanders. Zo hebben de Engelsen na aanwijzingen van helpende vogelaars een

morinelplevier kunnen vinden in de Flevopolder.

Tot verbazing van de Nederlanders hebben de Engelsen een paar doodgevone vogels gemist, zoals de grote karrekiet en de tortelduif, en daar barst het hier van.

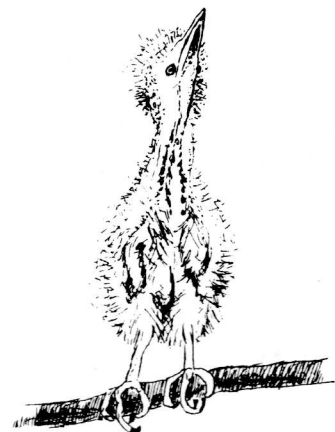
Als het zaterdag niet zo gewaaid had, zeggen de vogelaars, hadden we zeker tien soorten meer gezien.

Deze Vogelvaria wil ik besluiten met enkele limmericks van de hand van poëet Hans Cornelissen.

Een Kwikstaart op de Bladelse Pals sloofde zich uit met een Weense wals. Maar alle Kwikvrouwen lieten hem sjouwen. Zij kenden alleen de kwik-step-balts.

Een Vlaamse gaai in de Dommelbeemd die voelde zich hier als Belg ontheemd. Ze werd steeds gepest met haar draaiende nest, in de wiek van een molen, de Vlaming vreemd.

Een Dodewaardse Fitis had geen sjans bij de jonge grietjes. Zijn ademhaling, ging kapot aan de straling. Dat werkte door in zijn voorjaarsliedjes.

woudaapje

inhoud:

TITEL:	AUTEUR(S):	BLZ
Van de redactie.....	-De redactie-	1
Maarten sprak met Harrie de Louweren.	-Maarten Manders-	2
Verslag 2-de Kempische water- vogeltelling.	-Lex Peeters-	3
Vogels in de stad.	-Willem Veenhuizen-	11
Vogels van De Utrecht Beerse Broek Landschotse heide.	-Lex Peeters-	13
Voor U gelezen.	-Jan Wouters-	21
Vogelvaria	-Lex Peeters-	23